

Beredskap och kapacitet – mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn

Länsstyrelsen i Västernorrlands återrapportering
av uppdrag 3.B.12 enligt regleringsbrevet 2025

Diarienummer: 851-911-2025

Författare: Elin Blomberg, Länsstyrelsen Stockholm

Kontaktuppgifter:

Länsstyrelsen Västernorrland

Postadress: 871 86 Härnösand

Telefon: 0611-34 90 00

E-post: vasternorrland@lansstyrelsen.se

Webb: www.lansstyrelsen.se/vasternorrland

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Länsstyrelsernas uppdrag	4
2	Mottagandet under 2025	6
2.1	Asylsökande	6
2.2	Nyanlända med uppehållstillstånd	6
2.3	Ensamkommande barn	9
2.4	Skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet	11
2.5	Arbetsförmedlingens insatser och etableringsprogram	12
3.	Länsstyrelsernas insatser under 2025	15
3.1	Nationell samverkan	15
3.2	Arbete med kommuntal, anvisningstal och fördelningstal	17
3.3	Regional samverkan	19
3.4	Intern samverkan	20
3.5	Statsbidrag som verktyg	21
3.6	Insatser för att motverka att ensamkommande barn försvinner	26
3.7	Prioriteringar i arbetet	27
4.	Kommunernas samlade förutsättningar att anpassa verksamheten	29
4.1	Bedömning av förmåga att anpassa insatser utifrån gruppernas sammansättning och behov	29
5.	Samlad bedömning framgångsfaktorer och utvecklingsområden	38
5.1	Nyanlända	38
5.2	Ensamkommande barn	42
6.	Analys beredskap och kapacitet	46
6.1	Nyanlända	46
6.2	Ensamkommande barn	47
7.	Avslutande kommentarer	49
8.	Bilagor	50

1 Inledning

1.1 Länsstyrelsernas uppdrag

Länsstyrelserna har i uppdrag enligt förordningen (2016:1363) om länsstyrelsernas uppdrag avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända att verka för att det finns beredskap och kapacitet hos kommunerna att ta emot personer som omfattas av lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Länsstyrelsen ska verka för regional samverkan samt samverkan mellan kommuner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i planering, organisering och genomförande av insatser för vissa nyanlända invandrare. På regional och kommunal nivå ska länsstyrelsen följa upp kommunernas beredskap och kapacitet i mottagandet samt följa upp organisering och genomförande av insatser för vissa nyanlända.

Enligt samma förordning ska länsstyrelserna även verka för att det finns beredskap och kapacitet att ta emot ensamkommande barn som omfattas av 1 § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. samt ensamkommande barn och unga som har beviljats uppehållstillstånd. Länsstyrelserna har även i uppdrag att föra dialog med kommunerna om mottagandet av ensamkommande barn och verka för samverkan mellan kommuner inom länet. Länsstyrelsen ska på regional och kommunal nivå följa upp kommunernas beredskap och kapacitet avseende mottagandet av ensamkommande barn.

Länsstyrelserna fördelar medel till kommun och kommunalförbund enligt 37 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar (ersättningsförordning). Medel som fördelas enligt 37 § får lämnas till kommuner och kommunalförbund för insatser för att skapa beredskap och tillräcklig mottagningskapacitet för nyanlända utlänningar och för att utveckla samverkan mellan kommuner och andra organ i syfte att underlätta etableringen i samhället.

Av länsstyrelsernas regleringsbrev 2025 framgår att:

- Länsstyrelsen i Västernorrlands län ska lämna en samlad redovisning, med bilagd rapport från varje länsstyrelse, av länsstyrelsernas arbete med mottagande av ensamkommande barn och vissa nyanlända invandrare enligt förordningen (2016:1363) om länsstyrelsernas uppdrag avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare. Länsstyrelsen ska även redovisa hur medel för att skapa beredskap och mottagningskapacitet samt för att utveckla samverkan enligt 37 § ersättningsförordningen har använts. Länsstyrelserna ska vidare bistå vid genomförandet av Socialstyrelsens, Migrationsverkets och Polismyndighetens uppdrag om att stärka arbetet med att motverka att ensamkommande barn försvinner.

- Länsstyrelserna ska delta vid genomförandet av Migrationsverkets uppdrag om anvisning av ensamkommande barn, nyanlända och personer med tillfälligt skydd till kommuner. Länsstyrelserna ska också föra en dialog med kommunerna och möjliggöra omfördelning av anvisningsandelar för ensamkommande barn och av fördelningstalen per kommun för personer med tillfälligt skydd innan dessa fastställs av Migrationsverket.

Uppdraget ska senast den 2 mars 2026 redovisas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet).

2 Mottagandet under 2025

2.1 Asylsökande

Under år 2025 ansökte totalt 6 734 personer om asyl för första gången i Sverige. Andelen kvinnor (41 procent) i förhållande till män var marginellt högre i jämförelse med föregående år. Andelen förstagångsansökningar minskar fortsatt. År 2025 ansökte 30 procent färre om asyl i jämförelse med året innan och 60 procent färre i jämförelse med 2022. Bifallsandelen för förstagångsansökningar på 23 procent var något lägre än åren 2022 – 2024 (26–30 procent).

Totalt var drygt 18 000 inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem, vilket är en minskning med 30 procent i jämförelse med året innan och en kraftig minskning i jämförelse med 2023. Majoriteten, 63 procent, bodde precis som tidigare år i eget boende (EBO), varav knappt 60 procent av dessa var personer med ukrainskt medborgarskap. Därutöver bodde en knapp femtedel av inskrivna i mottagningssystemet i Migrationsverkets anläggningsboenden (ABO) och en dryg sjättedel i kommunalt boende.¹ De som är inskrivna i boendeformen kommunalt boende utgörs av personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet. Vid folkbokföring skrivs individerna ut ur Migrationsverkets mottagningssystem.

2.2 Nyanlända med uppehållstillstånd

Totalt tog Sveriges kommuner år 2025 emot 12 550 nyanlända enligt förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar. Nyanlända omfattar i detta avseende personer som fått uppehållstillstånd och som har bott i eget boende (EBO) eller som tas emot från anläggningsboende (ABO), kvotflyktingar, anhöriga till nyanlända och övriga. Även ensamkommande barn som har fått uppehållstillstånd omfattas och uppgick år 2025 till 139 individer.

Av det totala antalet mottagna var en lika stor andel kvinnor som män och drygt 60 procent befann sig i åldersspannet 20–65 år. Knappt 30 procent var barn upp till 17 år. Övriga 10 procent fördelades förhållandevis jämt mellan nyanlända i ålderskategorin 18–19 respektive över 66 år.

¹ Statistik hämtat från Migrationsverket.se 2026-01-15

Antalet nyanlända som togs emot 2025 är markant lägre än 2024 (32 866), men högre än 2023 (7715). Det höga antalet år 2024 berodde på att många personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet under det året uppfyllde kraven för folkbokföring. Förordningsändringar innebar att personer med tillfälligt skydd som folkbokförs framöver omfattas av ersättningsförordningens målgrupp nyanlända. Av samma skäl är Ukraina fortsatt det överlägset vanligaste medborgarskapet bland de kommunmottagna (68 procent), följt av Kongo (6 procent), Afghanistan (4,5 procent) och Demokratiska republiken Kongo (3,8 procent).

Även om antalet mottagna är markant lägre än förra året ligger Stockholms stad fortsatt i topp avseende flest antal nyanlända som togs emot under året, med 1 496 individer. Samma kommuner återfinns på listan som förra året, med undantaget att Botkyrka kommun har ersatt Uppsala kommun.

Kommun	Mottagna enligt ersättningsförordningen
Stockholm	1496
Göteborg	582
Malmö	364
Huddinge	301
Botkyrka	291

Tabell 1. Kommuner med högst mottagande 2025 enligt ersättningsförordningen. Mottagandet innefattar kvotflyktingar, nyanlända från ABO resp. EBO, anhöriga samt övriga.

2.2.1 Anvisade enligt bosättningslagen

2025 års beslutade länstal var 5 600. Vid folkbokföring omfattas sedan 2024 de personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet som redan anvisats en kommun enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) av lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (bosättningslagen). De ska i första hand anvisas till samma kommun de redan bor i.

I mars månad beslutade regeringen om reviderade länstal till 6 600, vilket åtföljdes av en revidering av kommuntalen. Genom en tillagd buffert och justeringar för vissa felberäkningar tog de reviderade talen höjd för ytterligare eventuella behov av anvisningar av personer med tillfälligt skydd som skulle folkbokföras under året.

Av de 12 550 som togs emot i kommunerna 2025 anvisades 4 070 nyanlända till kommunerna enligt bosättningslagen, exklusive avbrutna anvisningar. 898 av dessa utgjordes av kvotflyktingar. Resterande utgjordes av anvisningar från Migrationsverkets anläggningsboende samt personer med tillfälligt skydd som folkbokförts och som omfattas av bosättningslagen.

Diagram 1 nedan synliggör mottagandet per län som andel av det totala antalet anvisningar under 2025.

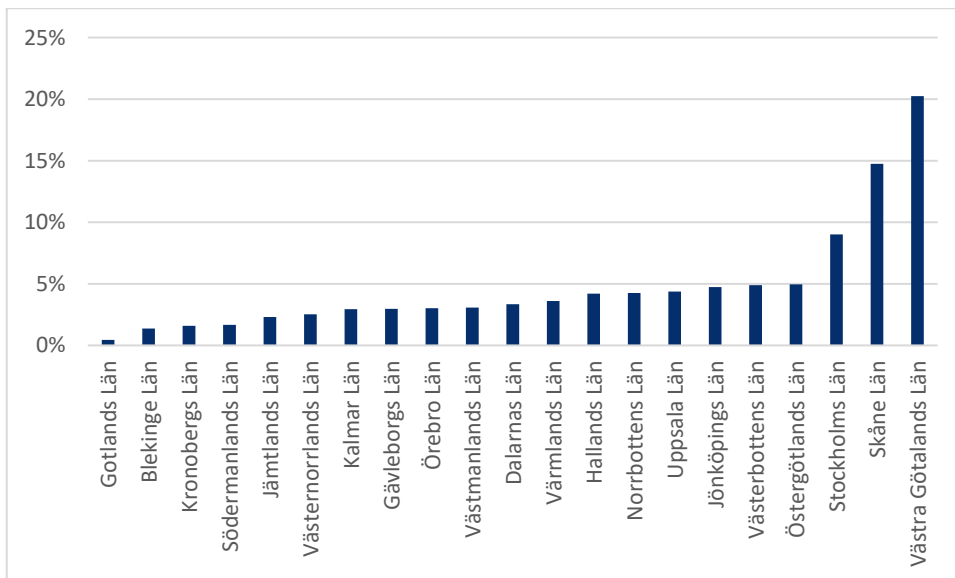

Diagram 1. Andel anvisade 2025 av total exkl. avbrutna anvisningar, per län²

Av Sveriges 290 kommuner hade samtliga ett kommunal avseende personer med tillfälligt skydd som folkbokförts och som omfattas av anvisning enligt bosättningslagen. 41 kommuner hade inget kommunal avseende personer från Migrationsverkets anläggningsboende eller kvotflyktingar. Enligt siffror från Migrationsverket var det 14 kommuner som hade ett kommunal men som inte fick någon anvisning, i jämförelse med noll kommuner år 2024. Gemensamt för dessa kommuner var att kommunalet omfattade mycket låga tal om en eller ett fåtal anvisningar. Ytterligare ett antal kommuner tog inte emot anvisade nyanlända avseende den delmängd av kommunalet som omfattar personer med tillfälligt skydd. Till grund för beräkningen av den delmängden ingår som tidigare nämnts en buffert, vilket är en bidragande orsak till det relativt höga antal kommuner som inte fick någon anvisning 2025.

Kommun	Anvisade skyddsbehövande	Kvotflyktingar/person från anläggningsboende	Totalt antal anvisade
Göteborg	124	109	233
Malmö	118	44	162
Stockholm	130	0	130
Uppsala	62	45	107
Umeå	48	59	107

Tabell 2. Kommuner med högst antal anvisade 2025 enligt bosättningslagen, exkl. avbrutna anvisningar.³

² Statistik inhämtad från Migrationsverket 2026-02-13

³ Statistik inhämtad från Migrationsverket 2026-02-13

Göteborg stad, Malmö stad, Stockholms stad, Uppsala kommun och Umeå kommun stod för det högsta antalet anvisade enligt bosättningslagen under 2025. Om man ser till det totala mottagandet enligt ersättningsförordningen, se tabell 1, hamnar i stället Stockholms stad på första plats, samt Huddinge kommun och Botkyrka kommun på fjärde och femte plats. Det betyder i praktiken att dessa tre kommuner under året hade ett relativt högt mottagande av personer från eget boende.

2.3 Ensamkommande barn

Under 2025 sökte 430 ensamkommande barn skydd i Sverige. Av dessa var 181 asylsökande och 249 var barn som sökte skydd enligt massflyktsdirektivet. Föregående år var det totala antalet 492 barn, varav 278 var asylsökande och 214 var barn som sökte skydd enligt massflyktsdirektivet. Detta innebär en minskning med 34 procent av antalet asylsökande barn och en ökning på 16 procent av gruppen som sökt enligt massflyktsdirektivet från 2024 till 2025. År 2023 var första året som mottagandet understeg 500 barn sedan 2005. Mottagandet har sedan dess legat stabilt under totalt 500 barn. Diagram 2 på nästa sida synliggör antalet mottagna asylsökande ensamkommande barn åren 2020-2025.

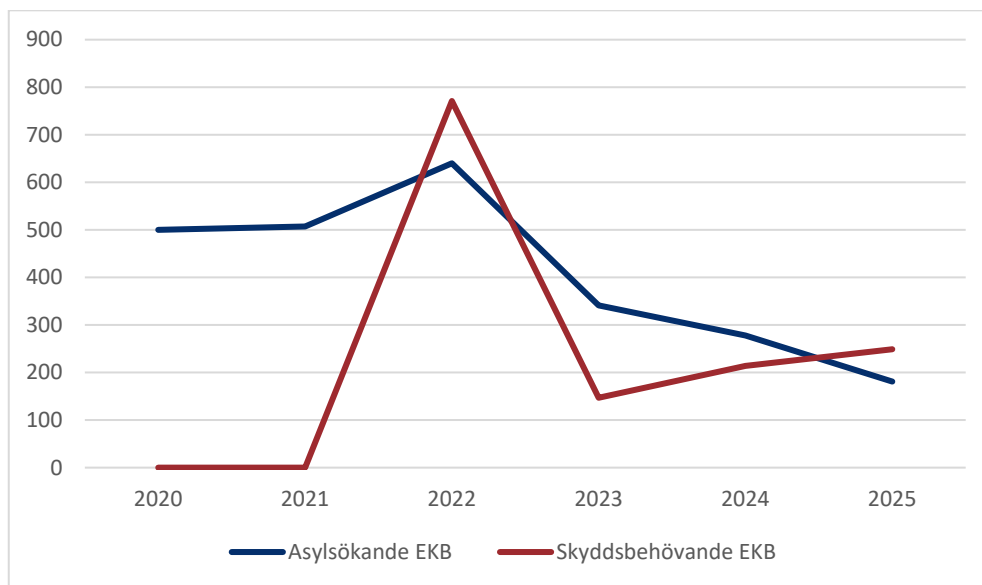

Diagram 2. Mottagna asylsökande ensamkommande barn 2020-2025, antal per år

Inom gruppen asylsökande ensamkommande barn var de största grupperna som ansökte under 2025 från Syrien (13 procent) och Eritrea (13 procent). Marocko (12 procent) och Afghanistan (11 procent) var andra medborgarskap där antalet utgjorde fler än 10 procent av de sökande.

Avseende asylsökande ensamkommande barn var 20 procent flickor och 12 procent var barn i åldern 0-12 år, vilket inte är någon större förändring

jämfört med föregående år. För gruppen ensamkommande barn som sökt enligt massflyktsdirektivet var andelen flickor 18 procent och andelen barn i åldern 0–12 år uppgick till 3 procent, vilket också ligger väl i linje med föregående år.

2.3.1 Anknytningsanvisningar

Ensamkommande barn anvisas till landets kommuner av Migrationsverket. Anvisningar fördelas enligt en modell där varje kommun tilldelas en andel som uttrycks i ett promilletal. Andelstalet sätts sedan i relation till det totala antalet anvisningar som gjorts sedan 1 januari 2016. Barn som anvisas enligt denna modell anvisas enligt måluppfyllelse. Barn som har anknytning till en kommun, till exempel genom en person som befinner sig i kommunen kan i stället anvisas på så kallad anknytning.

Totalt skedde 437 anvisningar under 2025. Av dessa skedde 72 procent på anknytning och 28 procent på måluppfyllnad, vilket är samma fördelning som föregående år. Det var under 2025 totalt 153 kommuner som anvisades minst ett barn, vilket är en markant minskning från föregående år då 183 kommuner mottog minst en anvisning. Av dessa 153 kommuner var det endast 35 kommuner som tog emot fler än tre barn, vilket även det är en minskning från föregående år då antalet kommuner som tog emot fler än tre barn uppgick till 41. Fördelningen av antalet barn som anvisas på måluppfyllnad och anknytning är inte jämnt fördelad över landet. Exempelvis anvisades Kalmar kommun sju barn, alla utifrån måluppfyllelse. Halmstad kommun mottog i stället endast anknytningsanvisningar (nio barn). Det län som anvisats flest barn är Stockholms län vars kommuner gemensamt fått 101 anvisningar. Endast sex av de barn som anvisades till Stockholms län anvisades enligt måluppfyllnad. De kommuner som tagit emot fler än tio anvisningar per kommun är Stockholms stad (27 anvisningar) Göteborgs stad (18 anvisningar) och Malmö stad (13 anvisningar).

2.3.2 Vidarebosatta ensamkommande barn

Under 2025 ökade mottagandet av vidarebosatta ensamkommande barn till 20, i jämförelse med året innan då endast fem barn vidarebosattes. Barnen som vidarebosattes under 2025 var från Demokratiska Republiken Kongo, Sudan och Sydsudan. Den stora majoriteten, 17 barn, var pojkar. Ensamkommande minderåriga kvotflyktingar omfattas inte av anvisningsmodellen som redovisats ovan utan anvisas i stället enligt bosättningslagen.

2.4 Skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet

Under 2025 ansökte drygt 37 000 personer om förlängning av sitt uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet, varav 98 procent fick bifall. 9 674 sökte om skydd enligt massflyktsdirektivet för första gången, vilket var något färre än förra året. Av dessa bifölls 93 procent. Därutöver sökte drygt 250 medborgare från Ukraina om asyl. Av dessa beviljades endast 6 procent asyl, vilket är markant lägre än år 2024 (70 procent) men mer i paritet med beviljandegraden året dessförinnan (1 procent).

Drygt 10 000 personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet var inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem i slutet på året, med en jämn fördelning mellan kvinnor respektive män. Majoriteten, 65 procent, bodde i eget boende följt av knappt 30 procent i kommunalt boende. I enlighet med föregående år bodde en liten andel i ABO respektive övrig boendeform.⁴

För år 2025 beslutades att 4 300 personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet skulle kunna anvisas till kommunerna för att ordna boende. Totalt anvisades 2 763 personer till kommunerna, exklusive avbrutna anvisningar. Måluppfyllelsen uppgår totalt till 64 procent, men med variationer på läns- och kommunnivå. Kommunerna uppger överlag att mottagandet av skyddsbehövande under 2025 har fungerat förhållandevis väl. Den främsta utmaningen som nämns är tillgången till bostäder.

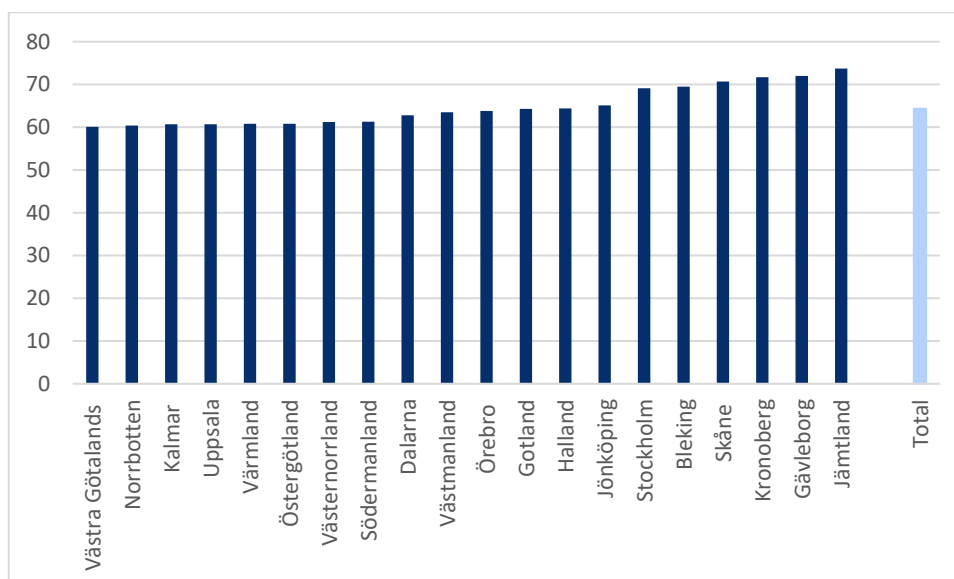

Diagram 3. Måluppfyllelse utifrån fördelningstal 2025 exklusive avbrutna anvisningar, andel (%) per län och total

⁴ Statistik hämtad från Migrationsverket 2026-01-16

2.5 Arbetsförmedlingens insatser och etableringsprogram

10 385 personer var inskrivna i Arbetsförmedlingens etableringsprogram i december 2025, vilket är 6 procent fler än vid samma tidpunkt året innan. En majoritet, 7 530, var kvinnor och en dryg fjärdedel män. Drygt hälften hade eftergymnasial utbildning, följt av 26 procent med gymnasial utbildning och en dryg femtedel med högst förgymnasial utbildning (grundskola). En större andel inskrivna kvinnor än män hade eftergymnasial utbildning, varav det motsatta gäller för såväl gymnasial som förgymnasial utbildning.

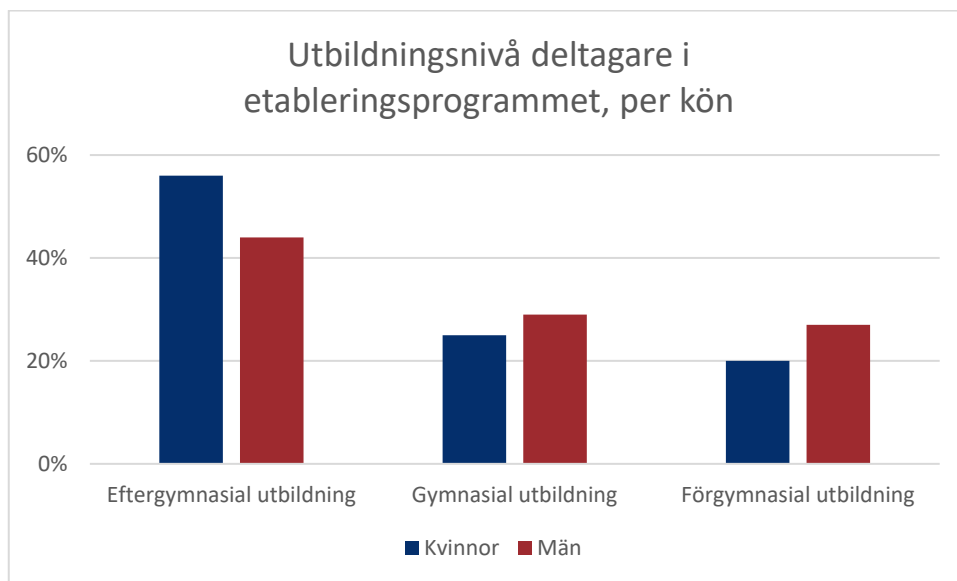

Diagram 4. Deltagare i etableringsprogrammet december 2025, andel (%) per utbildningsnivå och kön. Statistik inhämtad från Arbetsförmedlingen 2026-01-20.

2.5.1 Andel i arbete 90 dagar efter avslutad etablering

Under perioden januari till september 2025 avslutade 6 229 nyanlända etableringsprogrammet, varav 62 procent kvinnor och 48 procent män. Av dessa var en tredjedel i arbete 90 dagar senare, vilket i detta sammanhang innebär arbete utan stöd, arbete med stöd eller nystartsjobb. Andelen kvinnor i arbete var markant lägre än andelen män, en fjärdedel i jämförelse med 44 procent. Dock var lika stor andel kvinnor som män i arbete utan stöd, vilket totalt uppgick till hälften av de som var i arbete 90 dagar efter avslutad etablering. Därutöver var det vanligare att män hade nystartsjobb och kvinnor var oftare i arbete med stöd än män. I samtliga län var utfallet avseende andel i arbete högre 2025 i jämförelse med 2024. Diagram 5 på nästa sida synliggör andel av total per län, som var i arbete 90 dagar efter

avslutat etableringsprogram, perioden januari – september 2025 respektive 2024.

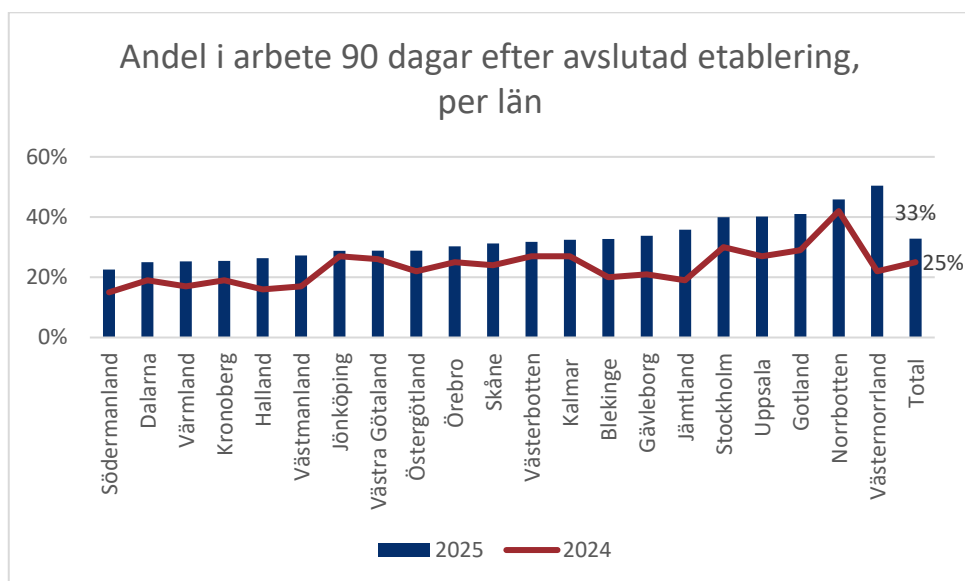

Diagram 5. Andel av total i arbete 90 dagar efter avslutat etableringsprogram januari – september 2025 resp. 2024, per län samt total.⁵

Av de drygt 6 200 nyanlända som avslutade etableringsprogrammet under januari till september 2025 gick knappt 12 procent ut i studier. Andelen som gick ut antingen i arbete eller studier under tidsperioden var således 45 procent, vilket är högre än föregående två år (38 respektive 40 procent). En något högre andel män än kvinnor gick ut i studier.

⁵ Statistik inhämtad från Arbetsförmedlingen 2026-01-19. Statistiken omfattar perioden januari – september 2025. Helårsdata finns tillgänglig i april 2026. Observera att tre individer med okänd länstillhörighet inte ingår i diagrammet.

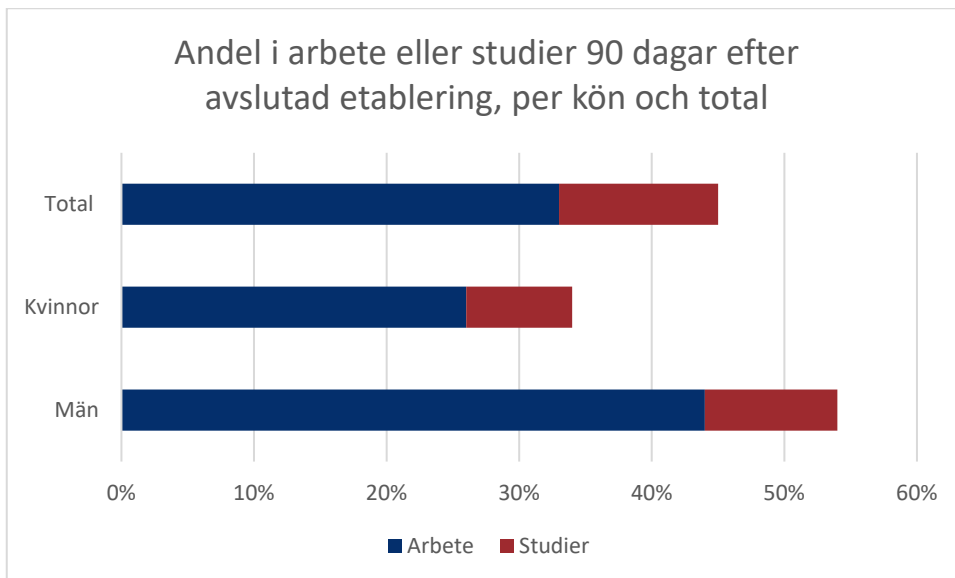

Diagram 6. Andel i arbete eller studier 90 dagar efter avslutad etableringsprogram januari – september 2025, per kön och total.⁶

Av de nyanlända som varken gick ut i arbete eller studier 90 dagar efter avslutad etablering, återfinns störst andel inom jobb- och utvecklingsgarantin (43 procent), varav en högre andel män än kvinnor. Därutöver avaktualiserades 20 procent av andra skäl än arbete eller studier, varav en högre andel kvinnor än män. 14 procent skrevs åter in i etableringsprogrammet och 9 procent var öppet arbetslösa. En högre andel män än kvinnor var öppet arbetslösa. Status för övriga 90 dagar efter avslutad etablering, se tabell 3 nedan.

Andel 90 dagar efter avslutad etablering av antal avslutade tjänster, per status	
Status	Andel
Jobb- och utvecklingsgarantin	43%
Övriga avaktualiserade	20%
Åter etableringsprogrammet	14%
Öppet arbetslösa	9%
Övriga inskrivna	9%
Jobbgaranti för ungdomar	4%
Övriga program med aktivitetsstöd	2%
Total	55%

Tabell 3. Andel 90 dagar efter avslutad etableringsprogram av antal avslutade tjänster januari – september 2025, per status.⁷

⁶ Statistik inhämtad från Arbetsförmedlingen 2026-01-19. Statistiken omfattar perioden januari – september 2025. Helårsdata finns tillgänglig i april 2026.

⁷ Statistik inhämtad från Arbetsförmedlingen 2026-01-19. Statistiken omfattar perioden januari – september 2025. Helårsdata finns tillgänglig i april 2026.

3. Länsstyrelsernas insatser under 2025

Länsstyrelsernas arbete med beredskap och mottagningskapacitet har under 2025 i stor utsträckning präglats av de många förslag på nya lagar och regler som berör migrations- och integrationsområdet. Länsstyrelsen har fungerat som en stabiliserande och sammanhållande kraft i tider av stora förändringar, genom att samordna och sprida information och erbjuda arenor för dialog och samverkan. Detta har tagit stora resurser i anspråk, med viss inverkan på den utvecklingsinriktade verksamheten, såväl nationellt som på respektive länsstyrelse. Däribland gällande mottagandet av ensamkommande barn, samverkan med det civila samhället och intern samverkan.

3.1 Nationell samverkan

Länsstyrelserna ingår i den så kallade Samverkansdelegationen tillsammans med Arbetsförmedlingen, Sveriges kommuner och regioner (SKR), samt Migrationsverket. Samverkansdelegationen är ett forum som arbetar för att utveckla och underlätta samverkan mellan aktörer inom asylmottagandet och nyanländas etablering. Samverkansdelegationen består av delegationen i sig och arbetsgrupper med olika uppgifter och sammansättningar. Arbetet samordnas av beredningsgruppen som tar fram underlag och förbereder delegationens möten. I Samverkansdelegationen finns för närvarande fyra arbetsgrupper; bosättning och boende, ensamkommande barn (EKB), etableringsfrämjande insatser samt reformerat mottagningssystem.

Nedan följer en sammanfattning om arbetsgruppernas syfte.

Arbetsgrupp	Syfte
Bosättning och boende	Att bereda och samordna arbetet med anvisning av nyanlända till kommun efter uppehållstillstånd. Även boendefrågor för asylsökande dryftas i gruppen.
Ensamkommande barn (EKB)	Att bereda och samordna arbetet med anvisning och mottagande av ensamkommande barn till kommun efter ansökan om skydd. Även andra frågor rörande målgruppen berörs. Socialstyrelsen deltar i gruppen.

Etableringsfrämjande insatser	Att arbeta med frågor kopplade till de olika aktörernas uppdrag om insatser för vuxna asylsökande och nyanlända. Med etableringsfrämjande insatser avses här insatser som syftar till orientering och kunskap, samt etablering, i samhället och arbetslivet. Arbetsgruppen ska vara stödjande i genomförandet av aktörernas uppdrag, bevaka behov av samordning och verka för en röd tråd i insatserna samt underlätta för strategisk och operativ samverkan på regional och lokal nivå.
Reformerat mottagningssystem	Att arbeta med reformeringen av mottagningssystemet och övergången till mottagning och återvändande center. Gruppen arbetar också med aktiviteter kopplat till boenden och lokalisering, samt samverkan.

Tabell 4. Syfte samverkansdelegationens arbetsgrupper.

3.1.1 Arbetsgrupp bosättning

Under året har arbetsgrupp bosättning och boende (bosättningsgruppen) arbetat med det årligen återkommande samrådet för fördelningsmodellen läns- och kommunal nyanlända. Fördelningsmodellen för fördelningstal av personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet har också hanterats av bosättningsgruppen.

Under hösten 2025 har arbetsgruppen genomfört en myndighetsgemensam bosättningsdag där deltagande myndigheter bidrog till föreläsningar, diskussioner och workshops. I år var även civilsamhället inbjudna och delgav i ett panelsamtal sina iakttagelser från att jobba med nyanlända och asylsökande i tider av hög reformtakt på migrationsområdet. Civilsamhällets deltagande var uppskattat och bidrog till ett målgruppsperspektiv som är viktigt för myndigheter att bära med sig.

3.1.2 Arbetsgrupp ensamkommande barn

Arbetsgruppen delar och sprider information avseende ensamkommande barn och unga med eller utan beviljade uppehållstillstånd.

För länsstyrelserna är arbetsgruppen för ensamkommande barn en viktig källa till omvärldsbevakning och även en möjlighet att lyfta kommunperspektivet till centrala myndigheter. Likaså använder sig övriga medverkande av länsstyrelserna för att nå ut med information som berör målgruppen till yrkesverksamma. Arbetsgruppen leds av Migrationsverket och gruppen fyller ett viktigt syfte som remissinstans för exempelvis framtagandet av nya rutiner. Gruppen har verkat som referensgrupp till uppdraget om att stärka arbetet med att motverka att ensamkommande barn försvinner (S2022/03300) som i juli 2022 gavs till Socialstyrelsen, Migrationsverket och Polisen. Uppdraget slutrapporterade i september 2025. I slutrapporten går att läsa om arbetsgruppens betydelse för uppdraget. Arbetsgruppen arbetar efter en aktivitetsplan, men också behovsstyrt. Under året har också frågan om förändringar i godmanskapet till följd av införandet av Asyl- och migrationspakten och vad detta kommer att innebära lyfts vid flera tillfällen då denna fråga kommer att påverka mottagandet av ensamkommande barn i hög grad.

3.1.3 Arbetsgrupp etableringsfrämjande åtgärder

Arbetsgruppen har delat omvärldsbevakning inom migration, integration och etablering. Fokus har under året varit på mottagande och etableringsprogrammet, samt hantering av processer kopplade till personer som omfattas av massflyktsdirektivet. Under hösten har stödet för samverkan inom etableringsprogrammet reviderats. Ett pågående arbete är att undersöka möjligheter för att öka enhetligheten i etableringsprogrammet, i syfte att främja ett mer likvärdigt stöd i etableringsprocessen oavsett deltagarens bostadsort. Därutöver fokuserar arbetsgruppen på att öka samordning kring innehållet i olika samhällsorienterande insatser från tiden före uppehållstillstånd till etablering.

3.1.4 Arbete med kommunalt, anvisningstal och fördelningstal

20 av 21 län samordnar fortsatt de tre processerna gällande kommunalt nyanlända, andelstal ensamkommande barn samt fördelningstal enligt massflyktsdirektivet. Utgångspunkten för samordningen är att det främjar en helhetsbild för kommunerna gällande mottagandet för nästkommande år och främjar beredskapen och kapaciteten på sikt. Det övergripande förfarandet är genomgående att länsstyrelsen, i regel skriftligen, informerar kommunerna om preliminära tal och andelar. Därefter erbjuds möjlighet att inkomma med

önskemål om omfördelning, vartefter det är vanligt att olika former av uppföljande dialog hålls med kommunerna. Gotlands län består endast av en kommun. Av den anledningen är det inte aktuellt med dialog i syfte att möjliggöra omfördelning av kommunal, fördelningstal respektive andelstal.

3.2.1 Läns- och kommunal nyanlända

Länsstyrelserna deltar i samråd om fördelningsmodellen för nyanlända tillsammans med Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och SKR. Det senaste årens samrådsprocess kring läns- och kommunal har kännetecknats av en komplexitet med anledning av folkbokföringen av personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet som ska anvisas enligt bosättningslagen. Jämfört med tidigare år har det krävts fler möten än vanligt för att säkerställa att fördelningsmodellen dels omhändertar alla nyanlända som kommer ha behov av anvisning och samtidigt upprätthålla en modell som har legitimitet hos kommuner och myndigheter.

Av de beslutade kommunalen är det tretton länsstyrelser som fattat beslut utifrån Migrationsverkets fördelningsmodell. Elva länsstyrelser har frångått beräkningen enligt fördelningsmodellen. Dessa är Länsstyrelsen Dalarna, Gävleborg, Jämtland, Kalmar, Norrbotten, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Örebro och Östergötland.

3.2.2 Omfördelning av andelstal ensamkommande barn

Samverkan kring anvisningsmodellen skedde under våren tillsammans med Migrationsverket och SKR. Ingen ändring ägde rum jämfört med tidigare år. Omfördelningen av andelstal har i 20 av 21 samordnats med processerna kring kommunal och fördelningstal. Flera länsstyrelser påtalar att den samlade processen underlättar och effektiviserar dialogen med kommunernas tjänstepersoner och i förekommande fall, politiker. Länsstyrelsen Uppsala valde i år att hantera processen kring andelstal separat. Myndigheten har under året åter aktiverat ett regionalt kommunnätverk för ensamkommande barn och kunde därmed föra direkt dialog med kommunernas ansvariga personer.

Fem län har omfördelat sina andelstal inför 2025. Dessa är Länsstyrelsen Kalmar, Värmland, Västernorrland, Västerbotten och Östergötland. Det är samma antal län som förgående år.

3.2.3 Fördelningstal skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet

Länsstyrelserna har också fört dialog med kommunerna och möjliggjort omfördelning av fördelningstalen avseende personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet. Dialogerna resulterade i att åtta länsstyrelser

gjorde avsteg från beräkningen genom omfördelningar mellan två, eller flera, kommuner.

3.3 Regional samverkan

Länsstyrelsernas regionala samverkansstrukturer är alltjämt en grundläggande arbetsmetod inom länsstyrelsernas integrationsuppdrag. Genom dessa främjas ett effektivt informations- och erfarenhetsutbyte liksom gemensam omvärldsbevakning. Aktuella utmaningar kan belysas och hanteras och framgångsrika arbetssätt och insatser spridas. De regionala forumen kan även bidra till att främja förståelse för deltagande aktörers varierade möjligheter och begränsningar.

Sammantaget noteras att samverkansstrukturerna i länen under året har varit av stor betydelse för att informera om, samt gemensamt diskutera, den stora mängden beslutade och kommande förändringar på migrations- och integrationsområdet. Länsstyrelsen har i detta en viktig roll som sammanhållande regional aktör, inte minst mot bakgrund av svårigheten att skapa överblick över förändringarna och kommuners minskade resurser inom verksamheter för flyktingmottagandet. I länsstyrelsernas årliga enkät till kommunerna bedöms samverkan med länsstyrelsen av en övervägande majoritet av svarande kommuner som mycket eller ganska bra. Utifrån kommuners kommentarer är det tydligt att länsstyrelsens roll som informationsspridare och samordnande aktör för nätverk och dialog uppfattas utgöra myndighetens främsta styrka. Som utvecklingsområden lyfter några kommuner önskemål om att länsstyrelsen tar en större roll i att upptäcka och åtgärda glapp mellan myndigheter, samt antar en än mer aktiv samordning mellan myndigheter.

De regionala samverkansstrukturerna varierar till deltagande aktörer och målgruppsfokus. Det förekommer regionala forum som inkluderar frågor som rör hela processen från asyl till tiden efter etablering, andra forum är mindre men fler och inriktar sig på enskilda målgrupper. En del samverkansstrukturer inkluderar fortsatt, förutom länets kommuner, relevanta statliga myndigheter, kommunförbund, regionen och aktörer i det civila samhället. Länsstyrelsen Östergötlands integrationsråd inbegriper politisk representation från länets samtliga kommuner samt Östsvenska Handelskammaren, vid sidan av regionen, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. I Värmland har Länsstyrelsens nätverk för integration respektive jämställdhet gått samman.

En utmaning i det strukturerade samverkansarbetet i flera län är att en del kommuner, ofta mindre, inte har tid eller resurser för att delta i regionala forum i takt med att mottagandet har minskat och personella resurser likaså.

Det förekommer därtill att kommuner saknar utsedda kontaktpersoner för mottagandet av ensamkommande barn, vilket även försvårar informationsspridningen. En sammantagen konsekvens är att länsstyrelsen kan ha svårt att nå ut med information, fånga upp behov och främja bibehållen kompetens och beredskap. Samtidigt har flera länsstyrelser ånyo i någon mån återupptagit vilande regionala nätverk avseende mottagandet av ensamkommande barn. Därutöver har länsstyrelser i flera fall under 2025 fortsatt samverka för att gemensamt erbjuda länsöverskridande digitala nätverk eller kompetenshöjande insatser i frågor som rör ensamkommande barn, men även för att gemensamt erbjuda digitala informationsinsatser, däribland för Migrationsverkets prognoser och vid utlysning av statsbidrag.

Vad avser regional samverkan med civilsamhället finns fortsatt behov på sina håll att öka dialog och samverkan, såväl inom ramen för det strategiska arbetet om mottagandet av ensamkommande barn, som nyanlända. En stor del av länsstyrelsernas samverkan med det civila samhället sker genom arbetet med statsbidragen, men i flera län är de även inbjudna till olika regionala nätverk. Samtidigt påverkas civilsamhällets möjligheter till deltagande i regional samverkan och dialog av minskade ekonomiska statliga stöd. Det förekommer dock några exempel på utökad strategisk samverkan med civilsamhället. I Kronoberg har parterna inom länets strategiska överenskommelse enats om en långsiktig satsning för att stärka civilsamhällets roll. Länsstyrelsen i Jönköpings län har i samverkan med andra regionala aktörer påbörjat arbetet med att forma en ny, regional plattform för civila samhället i länet, med syftet att underlätta samverkan mellan offentlig och idéburen sektor inom komplexa samhällsutmaningar, inom vilket integrationsarbetet ingår.

3.4 Intern samverkan

Intern samverkan mellan uppdrag främjar att mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn sätts in i ett större sammanhang genom vilket länsstyrelserna når en bredare målgrupp, samt att frågor om mottagande bättre synliggörs i planeringsprocesser och insatser där målgrupperna och deras behov annars riskerar att inte uppmärksammas. Genom samverkan mellan uppdrag drar vi nytta av varandras kunskaper vilket främjar att nyanlända och ensamkommande barns behov belyses, såväl som kollektiv som enskilda individer, då en person som är ny i Sverige även kan vara förälder, yrkesperson, våldsutsatt med mera.

Intern samverkan tar sig bland annat uttryck i gemensamma insatser och externa kunskapshöjande aktiviteter, gemensam informationsspridning i nyhetsbrev eller gemensamma kunskapsunderlag. Länsstyrelserna redovisar att den interna samverkan under året fortsatt har fokuserat på många olika

uppdrag, såsom bostadsförsörjning och hemlöshet, mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnrätts- och funktionsrättsfrågor, uppdraget om mäns våld mot kvinnor, uppdrag om att motverka prostitution och människohandel, ANDTS, brottsförebyggande föräldraskapsstöd och friluftsarbetet. Det noteras en viss ökad samverkan med uppdragen om grundläggande betaltjänster respektive beredskapsfrågor. Länsstyrelsen Stockholm har under året genomfört kommunbesök där Länsstyrelsens uppdrag om integration, beredskap, brottsförebyggande, arbetsmarknad och näringsliv samordnat dialog med representanter för motsvarande sakområden i kommunerna. På Länsstyrelsen Örebro aktualiseras frågor som rör ensamkommande barn genom det regionala nätverket för att motverka prostitution och människohandel. Inom ramen för det arbetet har bland annat samverkats om en lokal kartläggning om prostitution och ANDTS med fokus på bruk av narkotika. Därutöver har det stora antalet remisser till flera länsstyrelser till viss del präglat den interna samverkan under året.

Intern samverkan avseende rättighetsperspektiven är i många län väl utvecklad inom ramen för arbetet med statsbidragen, däribland statsbidraget för beredskap och kapacitet. Länsstyrelsen Örebro har genom sådan samverkan under året genomfört barnrättsprövningar av samtliga inkomna projektansökningar. Länsstyrelsen Västmanland har genomfört flera kunskapshöjande insatser gentemot kommuner, civilsamhället, näringslivet och andra myndigheter, däribland om utrikesfödda kvinnors etablering på arbetsmarknaden och psykisk hälsa och friluftsliv.

3.5 Statsbidrag som verktyg

Statsbidraget enligt 37 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar att skapa beredskap och tillräcklig mottagningskapacitet är ett av länsstyrelsernas främsta verktyg för att skapa utrymme för utvecklingsinriktad verksamhet i länen, ofta i samverkan. Detta är särskilt viktigt i takt med ett minskat mottagande och minskade resurser hos kommunerna, men även utifrån den höga förändringstakten i lagstiftningen på migrations- och integrationsområdet.

Många länsstyrelser har en tydligt uttryckt ambition om att vara en aktiv och närvarande finansiär och ser att det är en framgångsfaktor i arbetet med statsbidraget. Projektbesök, erfarenhetsutbyten mellan projekt, samt information och spridning av resultat i det ordinarie nätverksarbetet uppges av flera länsstyrelser ha en rad positiva effekter. Dels bidrar det till att stärka samverkan och dialog mellan kommuner i länet, samt mellan kommuner och andra aktörer, däribland det civila samhället. Länsstyrelsen Gävleborg har sedan flera år tillbaka prioriterat regionala samverkansprojekt och bedömer att det har resulterat i ett välutvecklat samarbete i länet mellan kommuner

och andra aktörer inom mottagandet av nyanlända, med fokus på att resultaten av insatserna ska komma länet till del. Länsstyrelsen bedömer att det i sin tur är ett resultat av ett gott samarbete i det samordnarnätverk som funnits i länet under många år.

I flera län tar länsstyrelserna fram gemensamma behovs- och utvecklingsområden på integrationsområdet, som sedermera ligger till gemensam grund för utlysning och beviljandet av statsbidrag. Länsstyrelsen Dalarna jobbar strategiskt för att kommuner i samverkan ska söka medel för att möta de utvecklingsområden som framkommit i den länsgemensamma SWOT-analys som årligen genomförs. Myndigheten upplever att arbetssättet i sig bidrar till att stärka länets beredskap. Utifrån analysen har Länsstyrelsen bjudit in till arbetsgrupper vilket under året resulterade i en projektansökan. Länsstyrelser beskriver även att de söker aktiv dialog med projektägarna under hela processen från ansökan till avrapportering. Några länsstyrelser beskriver även aktivt arbete för ökad regional spridning av projektresultat, rutiner och arbetssätt i syfte att än mer främja att framgångsrika insatser implementeras i ordinarie verksamhet.

I enkäten om mottagandet 2025 ställde länsstyrelserna ett antal frågor om kommunernas kännedom och uppfattning om statsbidraget beredskap och kapacitet. Nära 40 procent av svarande kommuner hade ansökt om medlen någon gång under åren 2024–2025 och ingen kommun uppgav att de saknar kännedom om statsbidraget. Hälften av kommunerna som inte har ansökt om medel under perioden uppger att det är för få individer i målgruppen eller att målgruppen för statsbidraget är för snäv, följt av att kommunen inte har tillräckliga resurser för att ansöka om medel (44 procent). Få kommuner anser att statsbidraget inte är relevant för den egna kommunen (5 procent) och något fler att ansökningsprocess och/eller uppföljning och rapportering är för komplicerad eller omfattande (17 procent). Övriga orsaker som angavs var att kommunen har andra pågående projekt, antingen genom länsstyrelsernas medel enligt 37 a § (2010:1122), enligt förordningen (2016:1364) om statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl. (TIA) alternativt asyl-, migrations och integrations fonden (AMIF) eller Europeiska socialfonden (ESF), men även att kommunen ser behov för andra eller bredare målgrupper, eller att frågan om beredskap och kapacitet inte är prioriterad i kommunen. Den övervägande majoriteten av svarande kommuner är dock nöjda med länsstyrelsernas arbete med utlysningsprocess, information och stöd. Resultatet av enkätfrågorna har diskuterats internt i syfte att dela erfarenheter och gemensamt hitta nya angreppssätt för att öka kännedom om medlen i andra relevanta verksamheter i kommunerna, samt hur vi än mer kan främja ansökningar av regional karaktär. Detta är särskilt viktigt mot bakgrund av ett minskat mottagande och att få eller inga ansökningar eller beviljade projekt de

senaste åren har riktat sig till ensamkommande barn. I år beviljades en insats där ensamkommande barn utgör en målgrupp. Därtill är det positivt att Länsstyrelsen har beviljat ett nationellt projekt för andra året i rad med inriktningen ensamkommande barn, se avsnitt 3.6.2. Ytterligare utvecklingsområden rör uppföljningen av projekt, liksom mer fokus på spridning av projektresultat. Länsstyrelsen avser även framöver följa om och i sådana fall hur etableringen av mottagande- och återvändandecenter, men även andra kommande lagförändringar, i förlängningen inverkar på benägenheten att ansöka om statsbidraget och med vilken inriktning.

3.5.1 Beviljade insatser 2025

Under 2025 tilldelades Länsstyrelsen i Jönköpings län 40 miljoner kronor som fördelades till länsstyrelserna utifrån en fördelningsnyckel. För andra året i rad avsattes 3 miljoner kronor till en nationell utlysning.

Via regionala utlysningar och omfördelning har totalt 38 584 296 kronor beviljats av 2025 års tilldelade medel. Därutöver har totalt 2 523 966 kronor beviljats av regionalt återbetalda medel, vilket innebär att drygt 41,1 miljoner kronor har utbetalats. Årets sökkvot var 1,19 vilket var lägre söktryck än både 2024 (1,36), 2023 (1,47) som 2022 (1,80).

Summa att fördela	40 000 000
Sökt summa	47 789 156
Sökkvot	1,19
Inkomna ansökningar	59
Beviljade ansökningar	51

Tabell 5. Sökkvot statsbidrag beredskap och mottagningskapacitet 2025⁸

Totalt beviljades 51 av 59 inkomna ansökningar. Antalet inkomna samt beviljade ansökningar var lägre i år i jämförelse med 2024. En sammanställning av de insatser som beviljats under 2025 visar att en tredjedel av insatserna genomförs med primärt syfte arbetsmarknad/sysselsättning respektive samverkan. Vid ansökan har sökande möjlighet att ange ett primärt syfte och flera övriga syften vilket

⁸ Observera att tabell om sökkvot ej inkluderar ansökningar inom ramen för den nationella utlysningen

innebär att varje insats kan omfatta flera av de syften som anges i tabellen nedan.

Primärt syfte	Antal insatser
Arbetsmarknad, sysselsättning	17
Samverkan	16
Övrigt	6
Sfi, vuxenutbildning	5
Samhällsorientering	3
Hälsa	2
Bostäder, bosättning	2

Tabell 6. Primärt syfte beviljade insatser 2025

3.5.2 Nationell utlysning av projektmedel 2025

Liksom förra året har länsstyrelserna anordnat en nationell utlysning av statsbidraget mot bakgrund av utmaningar med att bibehålla beredskap och kapacitet vid nuvarande låga mottagande av nyanlända och ensamkommande barn. Insatser ska genom samverkan, metodutveckling eller spridning av insatser syfta till att bibehålla eller stärka beredskapen vid låga mottagningsnivåer. Ett grundkrav är fortsatt att insatserna ska genomföras i samverkan mellan minst två kommuner i två olika län eller vara av länsöverskridande alternativt nationell karaktär.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har ansvarat för utlysning, beredning och beslut och länsstyrelserna har bidragit genom att sprida information om utlysningen. Inom ramen för årets nationella utlysning inkom två ansökningar från två län, att jämföra med förra årets totalt åtta ansökningar från kommuner i sju län. Totalt ansökte de två kommunerna om 3 629 408 kronor. Länsstyrelsen bedömer att den nationella utlysningen i huvudsak har varit en framgångsfaktor. Inför utlysningen av nationella medel 2026 kommer mer fokus läggas på att uppmuntra kommuner att ansöka i syfte att främja att fler ansökningar inkommer.

Västerviks kommun beviljades 2 317 000 kronor för insatsen "Beredskap i samverkan". Insatsen syftar till att stärka och utveckla samverkan och metoder mellan kommuner, myndigheter och civilsamhälle för att höja beredskapen inför ett eventuellt ökat mottagande av nyanlända. Västerviks

kommun vill tillsammans med ett antal andra kommuner och civilsamhällsaktörer i Kalmar och Kronobergs län utvärdera tidigare års höga flyktingmottagande med fokus på samverkan mellan kommun och civilsamhälle och utifrån det bygga en hållbar struktur och modell för samverkan inför framtida liknande situationer. Projektet syftar också till att samordna och kvalitetssäkra volontäringagemang och rekrytera volontärer som ska utbildas och delta i övning inom ramen för projektet. En metod och handbok ska tas fram som går att sprida digitalt. Syftet är att stå mer redo som samhälle när mottagandet blir högre och kunna erbjuda ett bra kvalitativt mottagande för nyanlända och asylsökande.

Strömsunds kommun beviljades 520 000 kronor för insatsen ”Ett hållbart mottagande av ensamkommande barn”. Insatsen syftar till att stärka kommuners och andra aktörers beredskap och mottagandekapacitet för ensamkommande barn. I en tid med minskat mottagande av ensamkommande barn har många tidigare strukturer till stor del avvecklats eller försvagats och insatsen syftar till att stärka kommunens beredskap men också ta tillvara de erfarenheter som kommun och civilsamhälle har från tidigare års mottagande. Strömsunds kommun kommer i sin insats vidareutveckla och förankra ett nationellt nätverk, med målet att skapa en långsiktig hållbar struktur för samverkan, kunskapsdelning och stöd till yrkesverksamma. Genom ett nationellt perspektiv kan insatsen skapa en effektiv struktur där kommuner och andra aktörer delar erfarenheter, bästa praxis och får stöd, oavsett mottagningsvolym. Genom det nationella nätverket kan en gemensam plattform etableras för utbildning, erfarenhetsutbyte och metodutveckling. Detta stärker aktörernas förmåga att tidigt identifiera riskbeteenden, förhindra att barn avviker, samt säkerställa att barn får rätt information, delaktighet och stöd – i linje med barnkonventionens krav och barnets bästa.

3.5.3 Avslutade insatser

Enligt länsstyrelsernas redovisningar har sammanlagt 55 insatser avslutats under 2025. Majoriteten av dessa (42) beviljades år 2023 och resterande år 2024 (7), 2022 (4), 2021 (1) och 2019 (1).

Precis som tidigare år är insatser som primärt syftar till att främja nyanländas arbetsmarknadsetablering och sysselsättning vanligast, nära följt av samverkan. Inte i någon insats var ensamkommande barn enda målgrupp. En av de avslutade insatserna omfattade både ensamkommande barn och nyanlända respektive en insats där personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet utgjorde målgrupp. Övervägande majoritet av avslutade insatser har fokuserat nyanlända som målgrupp.

Primärt syfte	Antal insatser
Arbetsmarknad, sysselsättning	20
Samverkan	18
Samhällsorientering	5
Hälsa	5
Övrigt	3
Bostäder, bosättning	3
Sfi, vuxenutbildning	1

Tabell 7. Primärt syfte avslutade insatser 2025

I december avslutades de två insatser som beviljades medel i den nationella utlysningen 2024. Insatserna slutredovisas för närvarande och handläggs därefter av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

3.6 Insatser för att motverka att ensamkommande barn försvinner

I och med att länsstyrelserna haft i uppdrag att bistå Socialstyrelsen, Migrationsverket och Polisen i regeringsuppdrag att motverka att ensamkommande barn försvinner har länsstyrelserna ingått som en del av arbetsgruppen för uppdraget. Uppdraget slutredovisades den 9 september 2025. Av slutredovisningen framgår Länsstyrelserna har varit en viktig samarbetspartner både innan, under och efter arbetet med den nationella vägledningen. Vi har delat kunskap och delgett erfarenheter från det arbete de genomfört i framtagande av våra regionala handlingsplaner och ett flertal av spridningsaktiviteterna inom uppdraget har genomförts i samverkan med den nationella samordningen av länsstyrelsernas arbete som med specifika länsstyrelser i landet.

Parallellt med aktuellt regeringsuppdrag beviljade länsstyrelserna Strömsunds kommun statsbidrag insatsen Förebygg och förbered – om ensamkommande barn som försvinner. Projektet syftade till att belysa och främja ensamkommande barns rättigheter, med fokus på att bidra till ett kvalitetssäkert mottagande. Genom att stödja olika aktörers arbete med metoder och rutiner strävade projektet efter att förhindra att ensamkommande barn försvinner och stärka samverkan, om det händer. Strömsunds arbete har utgått från den nationella vägledningen som tagits fram inom regeringsuppdrag.

3.7 Prioriteringar i arbetet

3.7.1 Uppföljning av prioriteringar år 2025

I 2024 års återrapportering redogjordes kortfattat för tre prioriteringar i det fortsatta arbetet. Här följer en kort redovisning av hur arbetet med prioriteringarna har fortlöpt under året.

- Undersöka orsaker till det lägre söktrycket av statsbidraget beredskap och kapacitet enligt 37 § (2010:1122)

I länsstyrelsernas enkät om mottagandet 2025 ställdes ett antal frågor till kommunerna om deras uppfattning av statsbidraget för beredskap och kapacitet. Resultatet av kommunernas svar redovisas utförligt under avsnitt 3.6. Med utgångspunkt i resultatet av enkätfrågorna har även nya arbetssätt diskuterats, i syfte att nå ut till och motivera kommuner att ansöka i högre utsträckning.

- Fortsatt utveckling av sammanhållet stöd till länsstyrelserna i frågor som rör mottagandet av ensamkommande barn

Mot bakgrund av det minskade mottagandet av ensamkommande barn och minskade resurser hos såväl kommuner som länsstyrelser, har Länsstyrelsen har 2025 fortsatt att utveckla det sammanhållna stödet till länsstyrelserna i frågor som rör ensamkommande barn. Bland annat genom gemensamma digitala forum där kompetensutveckling och omvärldsbevakning erbjudits, däribland uppföljning av vilka utredningar och lagförslag som direkt berör ensamkommande barn. Den nationella samordningen sammanställer även nyhetsbrev för vidarebefordran till relevanta aktörer i varje län i syfte att effektivisera resurserna. Vidare har gemensamma aktiviteter arrangerats för att stödja spridningen av den nationella vägledningen för att motverka att ensamkommande barn försvinner. Länsstyrelsernas interna utvärdering har visat att den nationella samordningen är ett viktigt stöd för det regionala arbetet.

- Främja den interna kunskapen om de integrationspolitiska målen och kopplingen till länsstyrelsernas integrationsuppdrag

Under året har Länsstyrelsen informerat de nationella samordnarna inom social hållbarhet om de nya integrationspolitiska målen, dess målgrupp och syfte. Därutöver har målen diskuterats inom länsstyrelsernas nationella samordningsgrupp och en workshop genomförts under länsstyrelsernas integrationsnätverks konferensdagar, liksom digitala forum med koppling till

målen. Länsstyrelsen ingår även i Statistiska Centralbyråns användarråd för befolkning, demografi och integration och har genom detta hållit integrationsnätverket uppdaterat om SCB:s uppföljningsuppdrag av målen.

3.7.2 Prioriteringar i det fortsatta arbetet

Med utgångspunkt i för länsstyrelserna relevanta genomförda och kommande förslag inom migration -och integrationsområdet kommer ett internt underlag att sammanställas. Syftet är att skapa en överblick över förändringarna och i förlängningen stötta länsstyrelsernas regionala arbete om beredskap och mottagningskapacitet, med kommuner och andra relevanta aktörer.

Länsstyrelsen kommer under 2026 att avsätta tid och resurser inför införandet av den nya lagen om tillfälligt boende för vissa nyanlända och de nya uppdrag länsstyrelserna får i samband med det. Detta omfattar samordnad information om lagen, liksom utökad samverkan med andra berörda myndigheter och till viss del samordnade externa kommunikationsinsatser.

Mot bakgrund av det låga mottagandet av ensamkommande barn och minskade resurser hos såväl kommuner som länsstyrelser är det nationella, samordnade stödet fortsatt viktigt. Under året fokuseras nationell myndighetssamverkan i syfte att i förlängningen stötta länen i det regionala arbetet vid införandet av Migrations- och asylpakten, främst utifrån behovet av omvärldsbevakning.

4. Kommunernas samlade förutsättningar att anpassa verksamheten

4.1 Bedömning av förmåga att anpassa insatser utifrån gruppernas sammansättning och behov

Värderingar och ambitioner om ett mottagande som främjar individens lika möjligheter till etablering och integration, genom att ta hänsyn till faktorer såsom kön, ålder, funktionsförmåga och utbildningsbakgrund, delas överlag mellan de verksamheter i kommunerna som ansvarar för mottagandet. Kommunernas faktiska möjligheter att individanpassa mottagande och insatser utifrån gruppernas sammansättning och behov påverkas dock av en rad faktorer. Begränsade resurser, minskade verksamheter och personberoende strukturer, liksom kommunens och berörda myndigheters prioritering av mottagandearbetet kan påverka förutsättningarna för intern och extern samordning i syfte att underlätta ett individanpassat mottagande. Det låga mottagandet påverkar därtill möjligheter att arbeta systematiskt och långsiktigt. Detta synliggörs i länsstyrelsernas redovisningar om mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn, liksom i kommunernas enkätsvar i länsstyrelsernas enkät om mottagandet 2025 som i oktober skickades ut till Sveriges kommuner (hädanefter kommunenkäten). Svaren bygger även på en mindre intervjustudie med fokus på kommunernas arbete med mottagandet utifrån ett rättighetsperspektiv, som genomfördes under hösten.

4.1.1 Nyanlända

Jämställdhetsperspektiv i mottagandet

Arbetet för att säkerställa kvinnor och mäns lika möjligheter till etablering bedrivs i stor utsträckning inom ramen för de ordinarie insatser som erbjuds målgruppen, inom etableringsprogrammet och kompletterande kommunala arbetsmarknadsinsatser. Några vanligt förekommande exempel är olika typer av riktade insatser för att främja nyanlända kvinnors etablering eller jämställdhetsinriktad dialog med nyanlända kvinnor och män vid mötesplatser, i handläggarsamtal eller workshopsformat. Det förekommer även konkreta, strukturella åtgärder. Däribland att båda parter står på lägenhetskontrakt och separata bankkonton för kvinnan respektive mannen i

hushållet där ekonomiskt stöd och andra ersättningar delas upp. Länsstyrelsernas rapporter påvisar att arbetet för att utjämna skillnader i kön och främja jämlik etablering är vanligt förekommande inom ramen för projektinsatser finansierat av länsstyrelsernas statsbidrag eller EU-projektmedel. Länsstyrelsen Västerbotten beskriver att kommuner erhållit statsbidrag för beredskap och kapacitet, där insatser fokuseras på individanpassade insatser med språkstöd, digital kompetens och arbetsmarknadsnära insatser särskilt inriktat mot nyanlända kvinnor. I Stockholms län har flera projekt avslutats under året däribland med fokus på målgruppsanpassade filmer för att möta behov hos kortutbildade kvinnor som står långt från arbetsmarknaden eller studier, samt en insats som syftar till att öka utrikes födda pappors deltagande i föräldrastödjande insatser.

Det finns utvecklingsbehov vad gäller den systematiska uppföljningen av utfall utifrån ett könsperspektiv gällande etablering och samhällsdeltagande och i dessa fall tenderar skillnader mellan kvinnor och män i stället bygga på uppfattningar och erfarenheter. Bilden är heller inte entydig, även om det är vanligt att män bedöms komma ut i arbete snabbare än kvinnor. Som orsaker nämner kommuner normer kring könsroller där hemmet är kvinnans sfär och arbetslivet mannens, men även att arbetsnära insatser i högre grad bedöms komma män till del. Som en följd av könsskillnaderna, upplevs män i större utsträckning ta del av samhällslivet. Andra kommuner belyser att nyanlända kvinnor i högre utsträckning ansvarar för kontakter med barnens skola och för fritidsaktiviteter, deltar i samhällslivet eller tar till sig det svenska språket snabbare. Länsstyrelsen Västmanland påpekar att kommuner uppger att anpassade tider och upplägg som tar hänsyn till kvinnors förutsättningar har varit särskilt framgångsrika för att nå och behålla kvinnor inom svenska för invandrare(sfi) och andra insatser. I detta sammanhang lyfts även betydelsen av det lokala civilsamhällets fram, då det skapar låga trösklar in i aktiviteter och sociala sammanhang, erbjuder språkträning och samhällskunskap i mer informella miljöer och sprider kunskap om jämställdhet, rättigheter och skyldigheter. I andra kommuner lyfts specifika aktörer i det lokala civilsamhället fram som avgörande för att främja nyanlända kvinnors sociala nätverk och i förlängningen stärka deras möjligheter till deltagande i arbetslivet på mer jämlika villkor med männen.

Kommuner beskriver ett antal utvecklingsbehov i syfte att stärka nyanlända kvinnor och mäns lika möjligheter till etablering, däribland mer individanpassade och stegvisa insatser, särskilt för personer som står långt från arbetsmarknaden. Därutöver finns behov av utökade och förbättrade språk- och praktiklösningar, med högre kvalitet och bättre uppföljning, vilket anses särskilt viktigt för nyanlända med långsam progression i det svenska språket.

Avseende jämställdhetsperspektiv i mottagandet är det även vanligt förekommande att kommuner snarare betonar en likabehandlingsprincip, där formell tillgång till samma insatser utgör utgångspunkt och övrig anpassning utgår från individens behov och förutsättningar, såsom utbildningsbakgrund, snarare än kön. I intervjuer, länsstyrelseredovisningar och kommunenkäten lyfts att kvotflyktingar som tas emot ofta har stora behov av stöd och under lång tid. Därtill är en utmaning personer med långsam progression i det svenska språket eller som av andra skäl står långt från arbetsmarknaden. Kommunerna pekar i detta sammanhang även på strukturella utmaningar utanför kommunens eget ansvarsområde, där särskilt Arbetsförmedlingens minskade resurser, digitalisering och centralisering lyfts fram. I kommunenkäten bedömer 21 procent av svarande kommuner att samverkan med Arbetsförmedlingen har fungerat mycket dåligt eller ganska dåligt och 27 procent gör bedömningen varken eller. I detta sammanhang efterfrågar kommunerna stärkt struktur, bättre samverkan och tydligare ansvarsfördelning både inom kommun och med Arbetsförmedlingen för de individer som riskerar att slussas mellan olika verksamheter och insatser utan att närma sig arbetsmarknaden. Hälften av kommunerna bedömer dock samverkan med Arbetsförmedlingen som mycket eller ganska bra. Upplevelser av den lokala samverkan och hanteringen av individärenden varierar därmed. Fungerande samverkan bedöms bland annat utgå från att det finns utsedda kontaktpersoner för individärenden, att myndigheten aktivt deltar i lokal och regional samverkan samt lokal samordning av insatser. Länsstyrelsen ser att Arbetsförmedlingens framtida fokus på individer som står långt från arbetsmarknaden och med tydligare lokal närvaro, bland annat för deltagare inom etableringsprogrammet, kommer underlätta samverkan med kommunerna och främja nyanländas etablering.

Barnrättsperspektiv och barnets bästa i mottagandet

I intervjuerna framkommer att barnperspektivet är tydligt närvarande som värdegrund i mottagandearbetet, men mer sällan systematiskt operationaliseras som metod genom målgruppsanalys, strategier, barnkonsekvensanalyser och strukturerad uppföljning. Kommuners arbete för att främja nyanlända flickor och pojkars lika möjligheter till integration, genom ett barnrättsperspektiv och barnets bästa i mottagandet, utgår i stor utsträckning från skol- och förskolans universella värdegrundsarbete och i viss mån från socialtjänsten. I vissa fall har kommuner handläggare som följer med familjer till skolan, tolkar vid inskrivningssamtal och återstår som länk mellan hemmet och skolan för att säkerställa en smidig start. Några mindre kommuner lyfter samtidigt att sådan typ av verksamhet har eller riskerar att läggas ned i takt med ett minskat mottagande. Det förekommer även

uttryckligen att den kommunala verksamhet som ansvarar för mottagandet i hög grad eller uteslutande fokuserar på de vuxna och inte barnen i hushållet. Utöver skolans arbete erbjuder kommuner ofta mer eller mindre strukturerade vägar in till fritidsaktiviteter, till exempel genom att sänka trösklarna till deltagande utifrån geografisk närhet och stötta familjer att informera och ansöka om ekonomiska bidrag såsom Majblomman. Flera kommuner beskriver att pojkar deltar i aktiviteter i högre utsträckning än flickor, särskilt inriktade mot sport, eller att flickors deltagande inriktas mot andra typer av aktiviteter såsom pyssel. En del kommuner för även dialog med vårdnadshavarna om vikten av deltagande i fritidsaktiviteter för både flickor och pojkar, lyfter särskilt fram aktiviteter som tenderar att locka flickor och erbjuder sig att följa med barnen första gången till en fritidsaktivitet. Civilsamhällets betydelse för barnets bästa i mottagandet betonas starkt, såväl organisationer som erbjuder ett socialt sammanhang för hela familjen, som idrotts- och fritidsföreningar för barn.

Det är även vanligt förekommande att barnrättsarbetet och barnets bästa systematiskt aktualiseras genom bosättningsarbetet, såsom längre bostadskontrakt eller förstahandskontrakt till barnfamiljer, samt bostäder med närhet till skola och annan samhällsservice och ett aktivt arbete för att motverka trångboddhet. Det används även som argument i enskilda fall i syfte att till exempel ompröva ett beslut om flytt eller för att yrka för övertagande av bostadskontrakt. Nära hälften av kommunerna uppger dock att de alltifrån ganska sällan till aldrig har möjlighet att ta hänsyn till områdets socioekonomiska förutsättningar vid bosättning. I en intervju kommenterar en kommun att en nackdel är att familjer som placeras i områden med ett högre utanförskap riskerar att bli kvar där, samt att barnen kan påverkas negativt av utmaningar som präglar områdena. Kommuners bedömning av utvecklingsbehov stämmer överlag överens med länsstyrelsernas uppfattning. Däribland att utveckla mer systematiska arbetssätt såsom att genomföra barnkonsekvensanalyser, utöver vid myndighetsbeslut. Även framtagande av handlingsplaner och checklistor i syfte att främja ett konsekvent förhållningssätt, liksom bättre uppföljning av de insatser som rör nyanlända barn lyfts fram. Länsstyrelser stöttar kommunerna på olika sätt i denna typ av frågor. Under året har till exempel Länsstyrelsen Skåne tagit fram en digital utbildning om barnkonventionen som riktar sig till personer som i sitt arbete möter föräldrar eller andra vårdnadshavare från länder med andra sociala, kulturella och religiösa normer.

Slutligen lyfter såväl länsstyrelser som kommuner en oro över kommande förändringar i lagstiftning och regelverk och dess inverkan på nyanlända barn och familjers trygghet och möjligheter. Samtidigt uppger en kommun i

intervju att socialtjänstlagen kan ge nya möjligheter att arbeta för nyanlända barns bästa och i högre grad förebyggande. Barnkonventionen som lag ger överlag också bättre möjligheter för kommuner att utgå från barnets bästa. Det ter sig särskilt främjande när kommunen därtill har beslutat om till exempel en barnrättsstrategi för alla verksamheter, inklusive tät uppföljning av insatser.

Funktionsrättsperspektiv i mottagandet

Ett generellt mönster i kommunernas arbete utifrån ett funktionsrättsperspektiv i mottagandet är att arbetet ofta styrs av en uppkommen situation, snarare än strukturerade metoder för att upptäcka och hantera eventuella funktionsnedsättningar bland mottagna nyanlända. Det förekommer dock att kommuner har checklistor vid mottagningsamtal där frågor kring funktionsnedsättningar ingår. En kommun uppger i intervju att de har en hälsosamordnare som kartlägger alla typer av funktionsnedsättningar och hjälper individer till rätt instans både inom kommun och regionen. Hälsosamordnaren arbetar även förebyggande för ökad hälsomedvetenhet. En annan kommun har en handläggare med särskilt uppdrag att arbeta mot vården och kan genom en upparbetad samverkan bättre säkerställa att individens behov tillgodoses. Därutöver lyfts Migrationsverkets underlag, som tillhandahålls kommunen vid anvisning, stor betydelse för att kommunerna ska ha möjlighet att förbereda och anpassa mottagandet utifrån funktionsnedsättningar. I såväl Länsstyrelsens enkät som i länsstyrelsernas redovisningar lyfts fortsatt att underlagen ibland brister, med otillräcklig information eller att ny information tillkommer efter anvisning till kommun, vilket kan kräva nya eller ytterligare anpassningar.

I kommunenkäten framkommer bland annat utmaningar i samverkan med regionen och kring hälso- och sjukvård. I vissa fall brister ingångar, kontakt och dialog i individärenden och i andra fall lyfts avsaknaden av ett forum där generella hälsorelaterade migrationsfrågor hanteras, alternativt att regionen inte aktivt deltar i befintliga regionala forum för mottagandefrågor. I en del län uppges väntetiden till den initiala hälsoundersökningen vara lång. Kommuner lyfter även att de ofta behöver agera mellanhand mellan hälso- och sjukvården och individen, då nyanlända kan ha svårt att navigera systemet på egen hand. Även stora avstånd till hälso- och sjukvården är en utmaning för en del kommuner. Personalneddragningar till följd av resursbrist och ett lågt mottagande kan försämra möjligheterna att främja att behoven hos denna grupp nyanlända tillgodoses.

En generell uppfattning är att fysiska funktionsnedsättningar, i de delar kommunen ansvarar för, hanteras relativt väl genom intern samverkan mellan berörda kommunala funktioner, som kan vara mer eller mindre strukturerad.

Däremot lyfter såväl länsstyrelser som kommuner att funktionsnedsättningar som inte är kända och synliga generellt är svårare att bemöta, av flera skäl. Dels tar det ofta lång tid innan de upptäcks, genom till exempel långsam progression i det svenska språket, dels kan stigma hos individen utgöra en svårighet att närma sig frågan. En del kommuner lyfter även att det kan vara svårt att hitta rätt inom vården och att väntetiderna ofta är långa inom psykiatrin eller för utredningar av intellektuella funktionsnedsättningar. Samtidigt krävs ofta en fastställd diagnos innan kommunen kan bevilja olika typer av anpassningar till stöd för individen. I förlängningen kan sådana brister orsaka fördröjd etablering genom liten eller ingen progression på grund av att rätt stöd inte kan sättas in. Liknande utmaningar i kontakt med hälso- och sjukvården beskrivs av några kommuner avseende nyanlända barn med behov av stöd. Även kvotflyktingar lyfts fortsatt som en särskilt sårbar grupp. Länsstyrelsen uppfattar att en större del av målgruppen än tidigare har komplexa hälsoutmaningar av såväl fysisk som psykisk karaktär. I detta sammanhang är det av relevans att nämna att inrättandet av tidig kontakt mellan kvotflyktingar och mottagande kommun uppskattas, som Migrationsverket utvecklat de senaste åren. Det finns även exempel på kommuner som arbetar för att motverka utmaningar av detta slag. I Västernorrlands län har ett antal kommuner beviljats statsbidrag enligt 37 § (2010:1122) med målet att etablera arbetsätt som snabbare kan identifiera och adressera hinder, däribland neuropsykiatriska diagnoser, som inte sällan missas och därmed utgör ett okänt hinder mot etablering. En kommun i Gävleborg har testat en ny metod med Arbetsförmedlingen där en sjuksköterska har varit anställd på sfi för att stödja elever med låg progression till att få rätt stöd in i hälso- och sjukvården. En funktionsrättsorganisation i Uppsala län arbetar för att nyanlända får information om funktionsnedsättningar och hur de kan få hjälp och stöd. Organisationen har under året hållit föreläsningar på sfi.

Självbosatta

Länsstyrelser bedömer fortsatt att självbosatta nyanlända inklusive anhöriga och familjeanknytningar ofta inte nås av samma stödstrukturer som anvisade nyanlända, även om de kan få tillgång till samhällsservice av varierande grad när personerna väl söker sig dit. Drygt 40 procent av kommunerna uppger själva att de inte arbetar uppsökande gentemot målgruppen. Vanligast förekommande är i stället att andra enheter eller verksamheter inom kommunen som kommer i kontakt med individer i målgruppen remitterar eller hänvisar till ansvarig enhet eller motsvarande, såsom medborgarkontor, kontaktcenter, kommunala bibliotek samt ekonomiskt bistånd. Några kommuner uppger även att de får kännedom om individer och aktivt kan ta kontakt, om än inte alltid systematiserat, genom till exempel självbosatta barns inskrivning i skolan, Migrationsverkets lista för schablonersättning

eller efter inskrivning till etableringsprogrammet. Det förekommer även att kommunen kommer i kontakt med självbosatta genom samarbete med civilsamhällets aktörer. Det är också vanligt förekommande att individerna erbjuds stöd och service först när de självmant uppsöker kommunen och ger sig tillkänna. Endast 9 procent av svarande kommuner uppger att de arbetar uppsökande gentemot gruppen självbosatta. Sammantaget, i de fall självbosatta nås av och erbjuds stöd, kan det resultera i att de kommer in i systemet senare än anvisade nyanlända, vilket riskerar att fördröja etableringen, något även flera kommuner bekräftar. Att självbosatta inte nås av information om kommunens stöd, verksamheter och insatser kan även resultera i att barnen inte heller får tillgång till detsamma. En kommun uppger i detta sammanhang vikten av att arbeta uppsökande för att nå alla nyanlända barn i förskoleålder som inte är inskrivna i förskolan. Detta utifrån att förskolans kompensatoriska inverkan har särskilt stor betydelse för däribland nyanlända barn och barn med svagare socioekonomisk bakgrund.

Nära 60 procent av kommunerna som besvarat länsstyrelsens enkät om mottagandet 2025 uppger att självbosatta får tillgång till kommunens stöd och andra insatser för att underlätta etablering i samhället på lika villkor som anvisade nyanlända. Länsstyrelser bedömer att det finns en grundläggande tillgång till stöd genom ordinarie strukturer, men att förutsättningarna att säkerställa likvärdig tillgång kan stärkas, särskilt i de fall kontaktvägarna bygger på att individen initierar kontakt. Det varierar mellan kommuner i vilken utsträckning självbosatta erbjuds stöd, i de fall de kommer i kontakt med kommunen. Det är vanligt att självbosatta inte erbjuds specifikt stöd med att ordna boende i det fall behovet uppstår. Därutöver erbjuder en del kommuner specifikt eller likvärdigt stöd till anhöriga, men inte till personer som initialt bosatt sig själva. Andra kommuner gör en individuell behovsbedömning eller hänvisar till personalsituation som anledning till att inte kunna erbjuda samma stöd som till anvisade nyanlända, medan åter andra uppger sig kunna erbjuda likvärdigt stöd på grund av det låga mottagandet. En kommun har, med medel från Länsstyrelsen Södermanland, utvecklat sitt arbete kring boendestöd till självbosatta, vilket i förlängningen har minskat risken för osäkra boendelösningar.

4.1.2 Ensamkommande barn

På grund av det fortsatt mycket låga mottagandet av ensamkommande barn är det en stor utmaning att möjliggöra anpassningar utifrån individuella behov, såsom ålder, kön och mognadsnivå. Länsstyrelsen har i flera år signalerat att detta är särskilt tydligt gällande placeringsalternativ, där tillgången till boendetyp avgör placering snarare än barnets behov och förutsättningar. Det riskerar främst att drabba yngre barn och de med större behov av stöd och omsorg. Kommuner och länsstyrelser vittnar särskilt om

brist på tillgång till lämpliga familjehem. Under året har antalet hem för vård och boende (HVB) fortsatt minska. Avsaknaden av HVB innebär att många kommuner i stället förlitar sig på placering i stödboende, nätverkshem, familjehem eller placering i annan kommun i eller utanför det egna länet. Stödboende är avsett för ungdomar med en hög grad av självständighet och företrädesvis unga vuxna. Kommuner uppger att placering i annan kommun kan försvåra handläggarens uppföljning av placeringen på ett adekvat sätt och att det förekommer utmaningar i att säkerställa att barnets alla behov tillgodoses.

Såväl länsstyrelser som kommuner uppger att det sporadiska mottagandet av ensamkommande barn för många kommuner under de senaste åren leder till bristande kompetens om målgruppen, samt svårigheter att upprätthålla en fungerande struktur och metodik i mottagandet. På grund av att vanan saknas finns risk för att viktiga aspekter specifika för målgruppen missas och kunskap om komplexa asyl- och tillståndsprocesser inte kan upprätthållas. Några länsstyrelser uppfattar att det kan vara svårt att, trots goda ambitioner, upprätthålla regionala nätverk för att stötta kommunerna och hålla de uppdaterade om till exempel regelverk och förändringar kopplat till mottagandet av ensamkommande barn, då resurser eller personer med särskilt ansvar för mottagandet av ensamkommande barn helt saknas. Detta kan i viss mån motverkas av förekomst av en stabil personalgrupp, lång erfarenhet av mottagandet av ensamkommande barn och välfungerande rutiner och strukturer. Därtill ser länsstyrelserna att civilsamhället inte är lika närvarande i att möta och stötta ensamkommande barn som under åren efter 2015–2016, då även de har svårt att arbeta strukturerat mot bakgrund av det låga mottagandet. Civilsamhället är även en viktig aktör för att bära och förmedla de ensamkommande barnens perspektiv och röster, vilka riskerar att synliggöras i lägre uträkning.

Såväl kommuner som länsstyrelser beskriver utmaningar avseende tillgång till utredning och insatser inom hälso- och sjukvården vid till exempel psykisk ohälsa och trauma. Väntetiderna är ofta långa, med upplevelser om bristande resurser. Liksom för nyanlända uppfattar även en del kommuner att väntetiderna till hälsoundersökningen är lång. Några kommuner beskriver även att det i vissa fall förekommer problematik med missbruk som kommuner har svårt att möta. I synnerhet vid komplexa ärenden signalerar kommunerna även att ersättningen långt ifrån täcker behoven, det saknas tillgång till lämpliga placeringsalternativ som möter barnets individuella förutsättningar och behov av stöd och det uppfattas saknas tillräckliga resurser inom vården. Kommunernas bedömning av samverkan med Migrationsverket är delad även avseende ensamkommande barn, särskilt

gällande kontaktvägar och möjligheten att få stöd i individärenden, samt svar på frågor.

5. Samlad bedömning framgångsfaktorer och utvecklingsområden

Mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn har under året i huvudsak fungerat väl och hanterats utifrån gängse förutsättningar och rutiner. I likhet med tidigare år har effekter på den långsiktiga beredskapen och kapaciteten utifrån minskade resurser och verksamheter varit en aktuell fråga. I år har detta särskilt åskådliggjorts utifrån de redan genomförda och många kommande förändringarna inom migrations- och integrationsområdet.

5.1 Nyanlända

5.1.1 Framgångsfaktorer

Samtliga länsstyrelser förutom en bedömer att kapaciteten att ta emot och bereda insatser för nyanlända har varit övervägande hög. Länsstyrelsen Halland som gör bedömningen övervägande låg baserar detta på att flera kommuner under året har avvecklat eller kraftigt reducerat särskilda mottagningsfunktioner. Arbetet har integrerats i ordinarie verksamheter, vilket gör verksamheten mer sårbar och mindre flexibel än tidigare. Länsstyrelsen bedömer att den övervägande goda kapaciteten under året är en följd av att mottagandet har löpt på förhållandevis väl utan några större störningar, planeringsförutsättningarna i mottagandet av kvotflyktingar har förbättrats något, tillgången till bostäder är på sina håll bättre än tidigare och initiala administrativa och organisatoriska utmaningar i och med folkbokföringen av personer med tillfälligt skydd har i vissa delar hanterats.

- Samverkan på olika nivåer

Samverkan utgör fortsatt det grundläggande arbetssättet för att möjliggöra och främja god beredskap och kapacitet. Kommunerna själva uppger att intern samverkan inom kommunen utgör en av de främsta framgångsfaktorerna (39 procent). Ofta nämns vikten av att mottagandet, socialtjänst och arbetsmarknad arbetar samordnat i grunden. Flera beskriver också den lilla kommunens fördel, med korta kontakt- och beslutsvägar och organisatorisk flexibilitet. Länsstyrelsernas intervjuunderlag visar att kommunledningens prioritet och ambitioner kring mottagandet i sin helhet kan ha en betydelse bland annat för möjligheterna att upparbeta god intern samverkan. Förutom den interna samverkan understryker många kommuner

vikten av god samverkan med det civila samhället, men även med det lokala näringslivet för möjligheter till etableringsfrämjande insatser såsom olika former av praktik. Samverkan med näringslivet utgör dock en av kommunernas främsta utvecklingsområden, vilket också pekar på dess betydelse.

Även väletablerade strukturer för samverkan på länsnivå med kommuner och relevanta aktörer såsom Migrationsverket, regionen, Arbetsförmedlingen och civilsamhället möjliggör snabb spridning av information och utgör ofta forum där gemensam dialog kan ta plats, samt behov, kunskap och goda exempel delas. Länsstyrelsen Gävleborg lyfter det kollegiala arbetet mellan kommuner som minskar sårbarheter i perioder när de personella resurserna minskar i kommunerna. Även externa insatser genom länsstyrelsesamverkan effektiviserar arbetet och minskar sårbarheten.

- Kompetens, erfarenhet och tillgänglighet

Kompetens och kunskap om regelverk samt tillgänglighet och individanpassning genom kommunalt handläggarstöd eller en kontaktperson utgör de främsta framgångsfaktorerna i mottagandet av nyanlända, bedömer kommunerna (54 procent). Det mellanmänniska och tillitsskapande mötet genom personalens tillgänglighet för målgruppen undanröjer hinder, främjar individens tilltro till sig själv och i förlängningen möjligheten till etablering. I detta sammanhang är det dock värt att notera att sådant stöd inte alltid tillfaller självboscatta nyanlända. Några kommuner kommenterar ett behov av att sprida kunskapen om arbetssätt inom mottagande och etablering av nyanlända till fler delar av kommunen för att minska sårbarheten. En del kommuner söker även bibehålla resurser och kunskap inom kommunen genom delade tjänster. Detta mot bakgrund av ett minskat mottagande och krympande mottagandeverksamheter. Länsstyrelsernas regionala redovisningar påvisar även att större kommunöverskridande EU-finansierade projekt som helt eller delvis riktar in sig på mottagandet av nyanlända ter sig allt vanligare. Dessa bidrar åtminstone temporärt till möjligheten att behålla personal och genom det upprätthålla kompetens i mottagandet, samtidigt som det möjliggör för utvecklingsinriktade insatser i samverkan.

5.1.2 Bedömning av beredskapen framåt och samlad bedömning av utvecklingsområden

Samtliga länsstyrelser utom en bedömer kapaciteten för de närmsta åren som övervägande hög. Länsstyrelsen Jämtland gör bedömningen övervägande låg. Vid en oförutsedd ökning är det tio länsstyrelser som gör bedömningen att kapaciteten är övervägande låg. Detta är en liten ökning i jämförelse med föregående år och året dessförinnan. Nedan beskrivs några övergripande utmaningar som länsstyrelserna ser påverkar beredskapen framåt:

- Brister i samordning och verksamhet som försvårar (arbetsmarknads)etablering

Ett lägre mottagande och minskade resurser kan påverka förutsättningar till samordning och samverkan av verksamheter och i insatser, vilket i förlängningen försvårar nyanländas etablering, särskilt de med större behov av stöd och med svag anknytning till arbetsmarknaden. Många kommuner upplever bristande tillgänglighet hos Arbetsförmedlingen och regionens hälso- och sjukvård, liksom långa väntetider för inskrivning till etableringsprogrammet eller vård och behandling. Avsaknaden av statlig regional och lokal närvaro och service i delar av landet försvårar även det samordning. Sammantaget ställer detta ofta höga krav på tillgänglighet hos kommunens personal i mottagandet, för att aktivt stötta nyanlända med vardagliga bestyr i kontakt med berörda aktörer, i synnerhet då mycket av det kräver digital kompetens. Samtidigt har länsstyrelserna under flera år redovisat att kommuners mottagandeverksamheter minskar eller avvecklas och införlivas i ordinarie verksamhet, personella resurser decimeras och såväl kompetens som individnära handläggarsstöd riskerar försvinna. Länsstyrelserna ser tendenser till att mottagandets prioritet avtar, forum för samverkan försvagas och mer riktade insatser avvecklas när målgruppen inte är tillräckligt stor för att sådana ska kunna upprätthållas. Samtidigt bedömer kommunerna själva att några av de främsta utvecklingsområdena i det egna arbetet med mottagandet av nyanlända är samverkan - med det lokala näringslivet, med civilsamhället samt internt inom kommunen. Parallellt innebär förändringarna inom integrationsområdet en ökad kravställning på nyanlända vad avser att etablera sig på arbetsmarknaden. Kommuner lyfter att kommande förändringar skapar en oro bland målgruppen och minskad stabilitet som negativt kan inverka på etablering och integration. De beskriver även en osäkerhet över hur reformerna sinsemellan påverkar varandra och vilka sammantagna konsekvenser det får för kommunens mottagandekapacitet. Sammantaget vill länsstyrelserna lyfta att de utmaningar vi ser i samordningen mellan olika aktörer i förlängningen riskerar att försvåra för individen att nå upp till de ökade kraven.

- Minskade ekonomiska resurser och begränsad beredskap

I takt med ett minskat mottagande minskar kommunernas intäkter för mottagandet och denna påverkan på verksamheten blir mer kännbar över tid. De statliga ersättningarna riskerar att inte täcka grundbehovet för bibehållen beredskap, särskilt i små kommuner som redan kraftigt har dragit ned på personal och vars närliggande kommunala verksamheter ofta redan är slimmade. I detta sammanhang lyfts fortsatt slopandet av grundersättningen som problematiskt. Kommunerna lyfter också fortsättningsvis att införlivandet av ersättning för tomhyra i schablonen bidrar ytterligare till ekonomisk oförutsägbarhet, vilket har betydelse för kommunernas utrymme till bostadsberedskap, samt möjligheter att erbjuda ändamålsenligt bostäder och ta tillräcklig hänsyn till områdets socioekonomiska förutsättningar vid placering. Vid ett ökat mottagande finns därmed en organisatorisk begränsning i flexibilitet med personal och resurser som gör verksamheten mer sårbar. Därtill har kommunernas planeringsförutsättningar och de ekonomiska förutsättningarna påverkats i negativ riktning av att det faktiska mottagandet är lägre än prognosticerat.

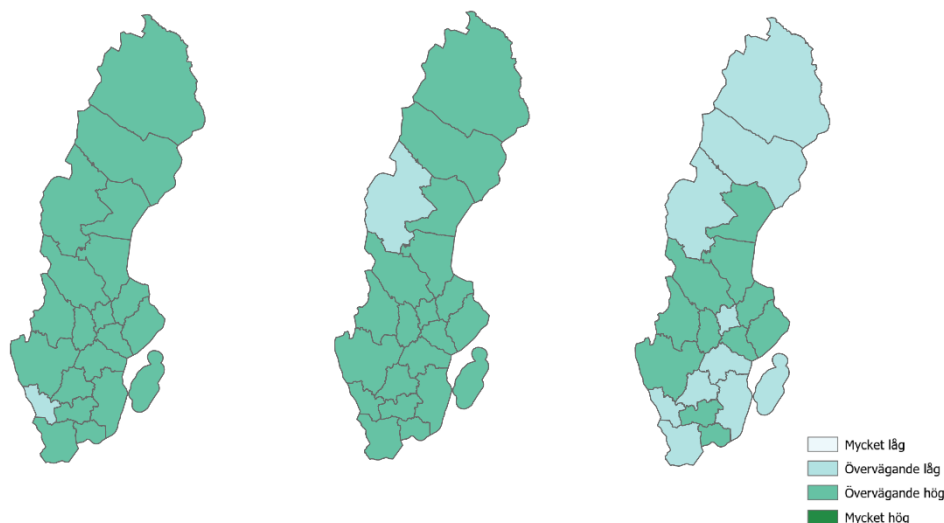
Mottagandet av personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet har under året fortsatt bidra till att viss beredskap temporärt har kunnat upprätthållas, men planeringsförutsättningarna är osäkra framöver i och med att det inte har kommunicerats eventuella nya villkor som tar vid om massflyktsdirektivet löper ut i början av 2027. Länsstyrelsen ser att även om det stora antalet EU-finansierade projekt är positivt då det temporärt bidrar till att bibehålla beredskap i mottagandet av nyanlända, tryggar inte dessa beredskapen på sikt. Länsstyrelsens enkät till kommunerna påvisar även att en övervägande majoritet kommuner inte har en plan för ökat flyktingmottagande. I kommentarer framgår att planer som har tagits fram varierar i dess utformning avseende huruvida de omfattar olika scenarion och målgrupper, samt om de är kommunövergripande. Det finns därmed utvecklingspotential vad avser att se över och säkerställa att mottagande och integration är en del av kommunernas krisberedskap, även om bland andra Länsstyrelsen Örebro respektive Kronoberg lyfter insatser under året i denna riktning.

NYANLÄNDA

Bedömning av kapacitet under 2025

Uppskattad kapacitet 2026-2028
utifrån väntat behov

Uppskattad beredskap inför större
oförutsedd ökning 2026

Kartor 1. Länsstyrelsernas bedömning avseende beredskap och kapacitet i mottagandet av nyanlända under 2025, väntat behov under 2026–2028, samt vid större oförutsedd ökning 2026.

5.2 Ensamkommande barn

5.2.1 Framgångsfaktorer

Sjutton länsstyrelser bedömer att kapaciteten att ta emot och bereda insatser för ensamkommande barn har varit övervägande hög medan fyra gör bedömningen övervägande låg, vilket är detsamma i antal som förra året.

- Nationell samverkan

Arbetsgruppen för frågor som rör ensamkommande barn under Samverkansdelegationen är ett av få kvarvarande forum med fokus på målgruppen. Inför 2026 har arbetsgruppen valt att intensifiera sitt arbete, utifrån de förändringar i lagar och regelverk som följer i och med införandet av migrations- och asylpakten. Stora delar av den praktiska tillämpningen och ansvarsfördelningen är ännu inte tydliggjord. Den mycket korta tiden för införandet kommer därtill påverka kommunernas möjlighet att utföra sin del av mottagandet så som det beskrivs i promemorian. Genom sin samlade expertis bevakar arbetsgruppen utvecklingen, samt synliggör frågetecken och bidrar i den mån det är möjligt till att lösa ut dessa. Information och kunskap förmedlas kontinuerligt till länsstyrelserna genom till exempel nyhetsbrev, digitala forum och strategidagar. Genom tilldelning av medel i

den nationella utlysningen av statsbidraget för beredskap och kapacitet ska Strömsunds kommun vidareutveckla och förankra ett nationellt nätverk, med målet att skapa en långsiktigt hållbar struktur för samverkan, kunskapsdelning och stöd till yrkesverksamma. Sammantaget utgör nationell samordning av frågor som rör ensamkommande barn ett viktigt stöd för såväl länsstyrelserna som kommunerna i att kunna upprätthålla grundläggande kompetens i frågor som rör mottagandet av ensamkommande barn.

5.2.2 Bedömning av beredskapen framåt och samlad bedömning av utvecklingsområden

Fjorton länsstyrelser bedömer kapaciteten för de närmsta åren som övervägande hög. Övriga sju län gör bedömningen övervägande låg, vilket är en utökning med tre län i jämförelse med förra året. Det är en markant ökning i antal länsstyrelser som gör bedömningen övervägande låg vid en oförutsedd ökning, sjutton i jämförelse med förra årets nio länsstyrelser. Ett län bedömer beredskapen som mycket låg vid en oförutsedd ökning. Nedan beskrivs några övergripande utmaningar som länsstyrelserna ser påverkar beredskapen framåt:

- Svårbedömd beredskap framåt

Konsekvenser av det minskade mottagandet och dess påverkan på resurser och bibehållen kompetens och beredskap i kommunerna har länsstyrelserna synliggjort under flera år. Kommunerna själva lyfter kompetens och kunskap om regelverk, samt framtagna rutiner och checklistor som de främsta framgångsfaktorerna i mottagandet, men även som viktiga utvecklingsområden. Länsstyrelser bedömer dock att mycket av kompetensen och rutinerna bygger på erfarenheter från åren 2015–2016. Därtill går kompetens förlorad över tid på grund av personalomsättningar och neddragningar i verksamhet. De minskade ekonomiska resurserna i kommunerna bidrar till att kommuner inte prioriterar det strukturella och långsiktiga arbetet i mottagandet, utan i högre grad förlitar sig på ad hoc-lösningar i det individuella fallet. Länsstyrelser ser även att antalet osäkerhetsfaktorer framåt ökar, bland annat i och med införandet av Migrations- och asylpakten och de många förändringar i regelverk och processer i mottagandet av ensamkommande barn som blir en följd av detta. Den korta förberedsetiden inför införandet innebär att kommunerna har mycket kort tid att ställa om sin verksamhet utifrån de nya regelverken och finansieringen är en stor osäkerhetsfaktor bland flera. Länsstyrelsernas möjligheter att stötta kommunerna i regional samverkan och nätverk är även det utmanande, där kommuner kan sakna utsedda kontaktpersoner för mottagandet tillika sakna resurser att delta i kunskapshöjande insatser. Även

ren informationsspridning kan vara svårt att säkerställa att den når fram lokalt. Denna utmaning förstärks av att mottagandet av ensamkommande barn i regel är särskilt från kommunens övriga mottagande och placerat under socialtjänsten och överförmyndarnämndens ansvarsområde. Länsstyrelsernas enkät påvisar även utmaningar i samverkan med bland annat regionen, avseende tillgång till utredningar och behandling liksom långa väntetider. En övervägande majoritet av kommunerna (75 procent) saknar också en framtagen plan om ökad flyktingmottagning. Det är därtill osäkert i vilken utsträckning planer som är framtagna omfattar ökat mottagande av ensamkommande barn, utifrån de specifika regelverk som styr detta. Slutligen ser länsstyrelserna att civilsamhällets minskade verksamhet för målgruppen även det bidrar till att beredskapen är mer svårbedömd än tidigare, inte minst utifrån kommande förändringar. Detta då de är en viktig aktör för att lyfta målgruppers behov och förutsättningar. Kommunerna lyfter samverkan med civilsamhället som ett av de främsta utvecklingsområdena i mottagandet av ensamkommande barn.

- Begränsning av placeringsformer och placeringsalternativ

I takt med att HVB avvecklas är placering av ensamkommande barn i stor utsträckning beroende av familjehem. Av statistik från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) framgår att utvecklingsriktningen med minskat antal HVB för målgruppen fortgår, med sex sedan 2024 och femton sedan året dessförinnan. I dagsläget återstår ett HVB i hela Sverige som endast tar emot målgruppen ensamkommande barn, övriga sjutton tar därmed också emot andra målgrupper. Länsstyrelser och kommuner rapporterar att det är svårt att rekrytera familjehem i den egna kommunen när behovet uppstår och placering i stället görs utifrån vad som finns tillgängligt där och då. Detta bekräftas av kommunernas svar på länsstyrelsernas enkät där 47 procent av de svarande kommunerna uppger att tillgången till placeringsalternativ som möter barnens individuella behov är ett utvecklingsområde. Om de individuella behoven utifrån till exempel kön, ålder, mognadsnivå, språk, funktionsförmåga, eventuell hedersproblematik och annan eventuell komplexitet tillgodoses, motverkas problem och utmaningar som kan uppstå eller förstärkas framåt. Rätt placering minskar också risken för avvikande, vilket till exempel lyfts fram i kunskapsguiden om att förebygga att ensamkommande barn försvinner.

En femtedel av kommunerna har använt stödboende som placeringsform för ensamkommande barn, inklusive barn från Ukraina. Stödboende är en boendeform för barn och unga som bedöms kunna bo i ett eget boende med anpassat stöd, och som inte har behov av sådana vård- och behandlingsinsatser som motiverar en placering i HVB. Jämfört med den

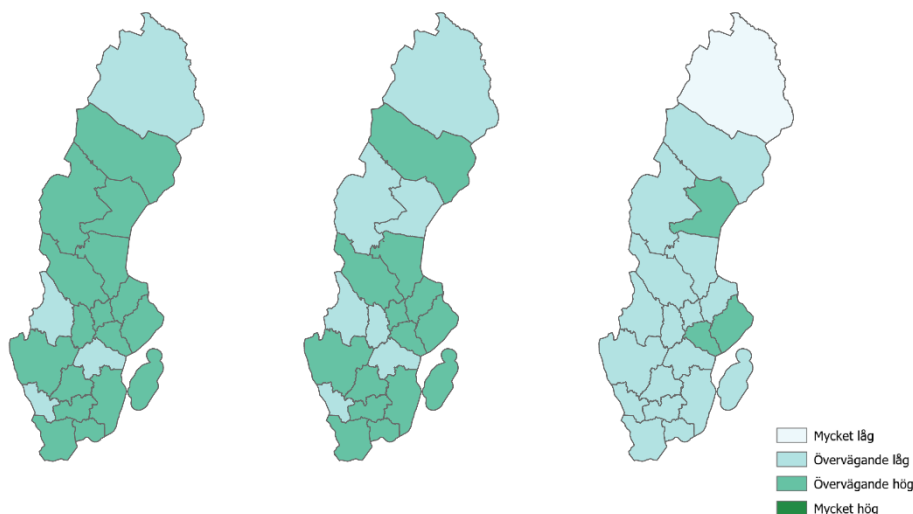
grupp av barn och unga som placeras i HVB är stödboende avsett för barn och unga som är bättre socialt fungerande och endast har ett mindre vårdbehov enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Därtill kvarstår problematiken med privatplaceringar av ensamkommande barn som beviljats skydd enligt massflyktsdirektivet, vilket länsstyrelsen lyft även tidigare år. 23 kommuner uppger även att de har placerat ensamkommande barn i annan kommun under 2025 och av dessa uppger drygt hälften att de inte har gjort en överenskommelse enligt 3 § tredje stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande. Utifrån rådande mottagningsnivåer ser Länsstyrelsen positivt på tilläggsuppdraget om att undersöka möjligheten till omfördelning av anvisningsandelar för ensamkommande barn även mellan län. Det är dock av vikt att kommunernas grundersättning för mottagandet av ensamkommande barn används för att bibehålla en grundberedskap i mottagandet i alla landets kommuner, såväl utifrån att en stor andel av anvisningar sker utifrån anknytning, som inför ett eventuellt ökat mottagande.

ENSAMKOMMANDE BARN

Bedömning av kapacitet under 2025

Uppskattad kapacitet 2026-2028
utifrån väntat behov

Uppskattad beredskap inför större
oförutsedd ökning 2026

Kartor 2. Länsstyrelsernas bedömning avseende beredskap och kapacitet i mottagandet av ensamkommande barn under 2025, väntat behov under 2026–2028, samt vid större oförutsedd ökning 2026.

6. Analys beredskap och kapacitet

6.1 Nyanlända

Länsstyrelsens bedömning är att beredskapen och mottagningskapaciteten i länen är relativt stabil utifrån nuvarande mottagningsnivåer, men minskande i vissa avseenden och att det varierar såväl mellan kommuner som län. Neddragningar i mottagandeverksamheterna fortsätter, vilket har betydelse för möjligheten att upprätthålla kompetens och kunskap i mottagandet på sikt. Det påverkar även förutsättningarna att upprätthålla samverkan regionalt och lokalt, liksom till viss del riktade insatser för hela eller delar av målgruppen som av olika skäl har större behov av stöd.

De varierade förutsättningarna innebär också att en del kommuner kan ha svårt att tillgodogöra sig det stöd som länsstyrelser erbjuder i form av nätverk och kompetenshöjande insatser. Delvis förändrade arbetssätt hos länsstyrelserna gentemot kommunerna kan krävas i syfte att nå ut och fortsatt bidra till ett mer likvärdigt mottagande i länen, framförallt inför införandet av nya lagar och regelverk. I detta avseende vill Länsstyrelsen framhålla att vi välkomnar uppdraget om det integrationspolitiska målet, inklusive delmålen, vilket ger länsstyrelser en god grund för en breddad plattform och utgångspunkt gentemot kommunerna och andra regionala aktörer.

Under året har frågor om beredskap och kapacitet särskilt belysts utifrån de stora förändringar på migrations- och integrationsområdet som har trätt i kraft och som är förestående. Det är svårt att överblicka alla förslag och vad de innebär, samt uppfatta de sammantagna konsekvenserna av dessa, såväl ur ett kommun- som individperspektiv, vilket länsstyrelserna lyfte även förra året. Det saknas även en sammantagen barnkonsekvensanalys. Länsstyrelsen vill även lyfta att tidsramarna för att besvara remisser varit korta, något som motverkar möjligheten att i ett tidigt skede analysera och ge välgrundade synpunkter på förslagen. Kommande förändringar bidrar även till ökande behov av resurskrävande omvärldsbevakning, samt kontinuerligt framtagande av korrekt och sammanhållen information till målgruppen och berörda aktörer som möter målgruppen. Länsstyrelsen ser att detta under åren framöver riskerar medföra att utvecklingsarbetet delvis får stå tillbaka, vilket kan påverka beredskapen framåt.

I ljuset av det nya integrationspolitiska målet och dess delmål, men även ökad kravställning på målgruppen nyanlända genom kommande lag- och regeländringar, är det av stor vikt att samtliga berörda aktörer arbetar för att hela gruppen nyanlända nås av det stöd och de insatser de har rätt till. Det

finns delar av gruppen nyanlända som riskerar att inte nås av samhällets stöd på lika villkor. Länsstyrelsen har under många år lyft att det förekommer stora variationer i vilket stöd självbosatta erbjuds i jämförelse med anvisade nyanlända, men även en stor avsaknad av systematik för att självbosatta ska få kännedom om vad som kan erbjudas. I de statliga schablonersättningar som kommunerna erhåller för mottagandet ingår också ersättning för insatser för självbosatta, vilket Länsstyrelsen ser ett behov av att förtydliga i sin kommunikation med kommunerna. Därutöver ser Länsstyrelsen fortsatt brister i anpassningen utifrån individuella behov och förutsättningar, där kvotflyktingar och nyanlända som står långt från arbetsmarknaden är några givna exempel på särskilt utsatta. I år ser vi även ökad betoning på nyanlända med funktionsnedsättningar, särskilt neuropsykiatriska, samt nyanlända med komplex hälsoproblematik och psykiska ohälsa. De brister som lyfts i detta avseende beskrivs ha sin grund främst i bristande resurser, samverkan och samordning mellan olika aktörer. Sammantaget vill Länsstyrelsen därför betona att insatser, verksamhet och samverkan framöver i hög utsträckning behöver utgå från att rusta individen, för att nå upp till de ökade kraven och i förlängningen de integrationspolitiska målen, i synnerhet de nyanlända som av olika skäl idag antingen inte får tillgång till samma stöd eller som är i behov av större stödinsatser. Det är samtidigt av stor vikt att riktat stöd till gruppen nyanlända under de första åren efter mottagandet kvarstår och utvecklas för att bättre anpassas utifrån individuella behov och särskilt sårbara grupper.

6.2 Ensamkommande barn

Länsstyrelsens bedömning är fortsatt att mottagandet av ensamkommande barn i många län och kommuner har nått en kritiskt låg nivå, i så måtto att det är mycket utmanande att upprätthålla ett strategiskt och strukturerat arbetssätt i mottagandet på såväl regional som lokal nivå.

Framöver påverkas beredskapen och kapaciteten av flera osäkerhetsfaktorer, särskilt utifrån nya lagar och regelverk med bäring på mottagandet av ensamkommande barn. Länsstyrelsen menar att det är positivt att det finns en intention att stärka ensamkommande barns rättigheter genom införandet av Migrations- och asylpakten, men ser risker med den korta förberedelse tiden för kommunerna, särskilt med hänsyn till de många utestående frågeställningarna om ansvarsfördelning och praktisk tillämpning. Om inte systemet finns på plats riskerar barnens rättigheter att inte tillgodoses, däribland mot bakgrund av utökade möjligheter till förvar och förlängd förvarstid. Civilsamhällets minskade resurser och utmaningar att arbeta strukturerat med ensamkommande barn på grund av det låga mottagandet innebär att de inte möter målgruppen i organiserad verksamhet som tidigare. En effekt av detta är att länsstyrelserna, och andra aktörer, får ta del av färre rapporter och vittnesmål kring barnens situation.

Påverkan på beredskapen framöver framhålls även mot bakgrund av existerande utmaningar, såsom bristen på placeringsalternativ samt svårigheten att upprätthålla strukturerad regional och lokal samverkan mellan berörda aktörer i mottagandet. Sammantaget försvårar det redan idag kraftigt möjligheten till ett mottagande anpassat utifrån individens behov och förutsättningar. I stora delar baseras mottagandet idag av ensamkommande barn i stället på ad hoc-lösningar. Länsstyrelsen ser att det är av stor vikt att de erfarenheter och den kunskap som finns kvar omhändertas på lokal och regional nivå. Samtidigt behöver nya förutsättningar i mottagandet införlivas i kommunerna. Länsstyrelsen avser att även under detta år fokusera det sammanhållna nationella stödet till länsstyrelserna. Utifrån nya förutsättningar i mottagandet under året kompletterar den förstärkta samverkan i arbetsgruppen för mottagandet av ensamkommande barn stödet till berörda aktörer.

Uppdraget i länsstyrelsernas regleringsbrev 2026 om att se över möjligheten till omfördelning av anvisningsandelar för ensamkommande barn även mellan län välkomnas av länsstyrelserna. Utgångspunkten är att ett sådant förfarande kan bidra till att stärka den samlade beredskapen i landet, samt bidra till förstärkta möjligheter till anpassning i mottagandet utifrån individuella behov och förutsättningar. Samtidigt är det av vikt att framhålla att det faktum att anknytningsanvisningar är dominerande innebär i teorin att alla kommuner fortsatt behöver ha beredskap för mottagande. Utmaningarna med bristen på placeringsalternativ kvarstår i detta hänseende. Därtill ser Länsstyrelsen fortsatt ett behov av att systematiskt stötta nätverkshemmen, vilka själva ofta befinner sig integrationsprocessen. Länsstyrelsen har i flera år spridit Socialstyrelsens handbok för socialtjänsten, samt material som riktar sig till nätverkshem. Med anledning av införandet av migrations- och asylpakten, men även nya socialtjänstlagen (2025:400) ser Länsstyrelsen behov av att uppdatera befintlig handbok och annat relevant stödmaterial.

Slutligen ser Länsstyrelsen en risk med att arbetet med barn som försvinner avtar när det inte är tydligt utskrivet i uppdragen till utpekade aktörer. Andelen ensamkommande barn som försvinner har ökat och Länsstyrelsen vill betona vikten av att frågan även fortsättningsvis uppmärksammas, att vägledningen uppdateras och sprids, samt att statistiken över försvinnanden tas fram.

7. Avslutande kommentarer

- Krav på ökad samverkan avseende informationsinsatser vid regeländringar

Länsstyrelsen har i denna redovisning beskrivit hur de många föreslagna och beslutade lag- och regeländringarna innebär kraftigt tilltagande omvärldsbevakning och kontinuerligt framtagande av samordnad, korrekt och sammanhållen information till målgruppen, kommuner och andra berörda aktörer. Detta är ett behov som förväntas öka under de närmsta åren. Länsstyrelsen ser därför behov av att berörda myndigheter får i uppdrag att i samverkan leda och samordna sådana informationsinsatser. Informationsverige.se är en utmärkt plattform för att samordna informationsinsatser.

- Informera om nya villkor i god tid om massflyktsdirektivet utlöper mars 2027

Länsstyrelsen vill förmedla att kommunernas planeringsförutsättningar och möjligheter att upprätthålla beredskap och kapacitet också påverkas framöver av eventuella nya villkor som tar vid om massflyktsdirektivet löper ut i mars 2027 och när dessa besked kan lämnas. Det är av stor vikt att tydliga besked ges om hur situationen för målgruppen avses hanteras på sikt, samt hantering av eventuella följd effekter av nya villkor. Om uppdrag ges i relation till detta är det angeläget att samtliga berörda aktörer får speglade uppdrag.

Rapporten har författats av Elin Blomberg, nationell samordnare integration, Länsstyrelsen Stockholm. Ärendet har beslutats av Länsråd Daniel Gustafsson, Länsstyrelsen Västernorrland efter föredragning av nationell samordnare Elin Blomberg, Länsstyrelsen Stockholm.

8. Bilagor

1. Rapport Länsstyrelsen Blekinge
2. Rapport Länsstyrelsen Dalarna
3. Rapport Länsstyrelsen Gotland
4. Rapport Länsstyrelsen Gävleborg
5. Rapport Länsstyrelsen Halland
6. Rapport Länsstyrelsen Jämtland
7. Rapport Länsstyrelsen Jönköping
8. Rapport Länsstyrelsen Kalmar
9. Rapport Länsstyrelsen Kronoberg
10. Rapport Länsstyrelsen Norrbotten
11. Rapport Länsstyrelsen Skåne
12. Rapport Länsstyrelsen Stockholm
13. Rapport Länsstyrelsen Södermanland
14. Rapport Länsstyrelsen Uppsala
15. Rapport Länsstyrelsen Värmland
16. Rapport Länsstyrelsen Västerbotten
17. Rapport Länsstyrelsen Västernorrland
18. Rapport Länsstyrelsen Västmanland
19. Rapport Länsstyrelsen Västra Götaland
20. Rapport Länsstyrelsen Örebro
21. Rapport Länsstyrelsen Östergötland